

Roosa Sarajärvi

SUOMALAISEN SANOMALEHDISTÖN PÄÄTOIMITTAJIEN TAUSTOJA

Millaiset tekijät vaikuttavat urapolun etenemiseen päätoimittajan paikalle?

SUOMALAISEN SANOMALEHDISTÖN PÄÄTOIMITTAJIEN TAUSTOJA

Millaiset tekijät vaikuttavat urapolun etenemiseen päätoimittajan paikalle?

Roosa Sarajärvi
Opinnäytetyö
Syksy 2022
Viestinnän tutkinto-ohjelma
Oulun ammattikorkeakoulu

TIIVISTELMÄ

Oulun ammattikorkeakoulu
Viestinnän tutkinto-ohjelma, journalismin suuntautumisvaihtoehto

---

Tekijä: Roosa Sarajärvi

Opinnäytetyön nimi: Suomalaisen sanomalehdistön päätoimittajien taustoja – Millaiset tekijät vaikuttavat urapolun etenemiseen päätoimittajan paikalle?

Työn ohjaaja: Satu Koho

Työn valmistuslukupäivä ja -vuosi: Syksy 2022

Sivumäärä: 46 + 7 liitettä

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää, minkälaiset tekijät vaikuttavat urapolun etenemiseen suomalaisen sanomalehdistön päätoimittajaksi ja minkälaisia taustoja päätoimittajilla on muun muassa koulutuksen, työkokemuksen ja poliittisen toiminnan osalta. Lisäksi tarkastelin, minkälainen tilanne journalismin ja journalistiikan koulutuksella on Suomessa syksyllä 2022.

Keräsin tutkimuksen aineiston sähköisellä kyselylomakkeella Webropol-kyselytyökalun avulla. Päätoimittajien yhdistys ry auttoi välittämään kyselylomakkeen 112 päätoimittajalle ja vastaavissa tehtävissä toimiville henkilöille. Lisäksi tein Uutismedian liiton sanomalehtihaun avulla satunnaisotannan ja lähetin henkilökohtaisen kyselykutsun 50:lle sanomalehdistön päätoimittajalle. Tutkimukseen osallistui lopulta 30 päätoimittajaa, joista kuusi kertoi työskentelevänsä muualla kuin sanomalehdistössä. Koska tarkastelin tuloksia yhtenä kokonaisuutena, jouduin huomioimaan myös nämä vastaukset osana kokonaiskuvaa.

Tutkimuksen kvantitatiivisessa osuudessa analysoin kyselyn vastauksia kaavioiden avulla, jotka Webropol loi saaduista vastauksista. Tutkimuksen kvalitatiivisessa osuudessa tarkastelin avoimien kysymysten vastauksia analysoimalla ja erittelemällä niiden sisältöä. Sekä määrällinen että laadullinen sisällönanalyysi valikoitui tutkimusmenetelmikseni, sillä koin pystyväni muodostamaan tällä tavoin päätoimittajien urapolkuun vaikuttaneista taustoista edes suuntaa antavan kokonaiskuvan.

Tutkimuksessa nousi esiin, että kyselyyn vastanneilla päätoimittajilla alle puolella oli taustallaan journalistinen tai viestinnällinen koulutus mutta sen sijaan journalistista työkokemusta keskimäärin 27 vuoden ajalta. Tutkimukseen osallistuneet päätoimittajat, jotka edustivat suurimmaksi osaksi vanhempaa sukupolvea, kokivat, että myös esimerkiksi vapaa-ajan toiminnalla ja järjestötaustalla oli ollut vaikutusta heidän urapolkuunsa. Suurin osa vastaajista kertoi olevansa poliittisesti epäaktiivisia ja he, jotka kertoivat harjoittavansa poliittista toimintaa, tarkensivat sen johtuvan työnkuvasta. Ainoastaan yksi tutkimukseen osallistuneista päätoimittajista kertoi olevansa puolueen jäsen ja aktiivisesti puolueen toiminnassa mukana.

Tulosten perusteella voidaan todeta, ettei koulutustausta ole päätoimittajan urapolun kannalta merkittävin tekijä, mikäli henkilöllä on taustallaan mittava journalistinen työkokemus ja alan tuntemus. Työkokemuksen lisäksi merkitystä on esimerkiksi sillä, minkälaiset verkostot ja asenne henkilöllä on. Joissain tapauksissa päätoimittajan urapolku voi olla myös pelkästä sattumasta kiinni.

Asiasanat: Journalismi, päätoimittaja, toimittaja, sanomalehdistö

ABSTRACT

Oulu University of Applied Sciences
Degree Programme in Communication, Option of Journalism

Author: Roosa Sarajärvi

Title of thesis: Backgrounds of Finnish newspaper editors-in-chief - What kind of factors influence the progression of the career path to the position of editor-in-chief?

Supervisor: Satu Koho

Term and year when the thesis was submitted: Fall 2022

Number of pages: 46 + 7 appendices

The purpose of this thesis was to find out what kind of factors affect the progression of the career path to become editor-in-chief of a Finnish newspaper and what kind of backgrounds editors-in-chief have, for example, in terms of education, work experience and political activity. In addition, I looked at what the situation is with journalism education in Finland in the fall of 2022.

I collected the research material with an electronic questionnaire using the Webropol. Päätoimittajien yhdistys ry helped deliver the questionnaire to 112 editors-in-chief and persons working in similar positions. In addition, I conducted a random sample using the Uutismedia union's newspaper search and sent a personal survey invitation to 50 newspaper editors-in-chief. In the end, 30 editors-in-chief participated in the study, six of whom said they worked elsewhere than in the newspaper press. Since I looked at the results as a whole, I also had to consider these answers as part of the overall picture.

In the quantitative part of the research, I analyzed the answers to the survey with the help of graphs that Webropol created from the answers received. In the qualitative part of the research, I examined the answers to the open questions by analyzing and detailing their content. Both quantitative and qualitative content analysis were selected as my research methods, because I felt that in this way, I could form at least an indicative overall picture of the backgrounds that influenced the career paths of editors-in-chief.

The research revealed that less than half of the editors-in-chief who responded to the survey had a background in journalism or communication education, but instead had journalistic work experience of an average of 27 years. The editors-in-chief who mostly represented the older generation, also felt that, for example, leisure activities and organization background had also had an impact on their career path. Most of the respondents said that they were politically inactive, and those who said that they were active specified that it was due to their job description. Only one of the editors-in-chief who participated in the research said that he/she/they was a member of the party and was actively involved in the party's activities.

In the results I noticed that the educational background is not the most significant factor in terms of the career path of the editor-in-chief if the person has extensive journalistic work experience and knowledge of the field. In addition, what kind of networks and attitude a person has had an effect, for example. In some cases, the editor-in-chief's career path can also be purely coincidental.

Keywords: Journalism, Editor-in-Chief, Reporter, Newspaper

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	6
2	AIEMMAT TUTKIMUKSET	7
2.1	Journalisti on viestinnän ammattilainen	7
2.2	Tulevaisuuden journalisteista alan moniosaajia	7
2.3	Journalistien taustat ovat moninaisia.....	8
3	SUOMALAINEN SANOMALEHDISTÖ JA SIIHEN LIITTYVÄT KÄSITTEET	9
3.1	Suomalainen sanomalehdistö	9
3.2	Pala suomalaisen sanomalehdistön historiasta.....	10
3.3	Sanomalehdistön tukeminen	10
4	PELAAJAKSI JOURNALISMIN KENTÄLLE	13
4.1	Tie toimittajaksi.....	13
4.2	Toimittajasta lehden vastuunkantajaksi	16
4.3	Journalistin ohjeet	19
4.4	Seksuaalinen suuntautuminen esteenä päätoimittajuudelle	20
4.5	Päätoimittajan savustus.....	21
5	AINEISTON KERUU JA TUTKIMUSMENETELMÄT	23
5.1	Aineiston keruu sähköisellä kyselylomakkeella	23
5.2	Johtopäätöksiä tulosten erittelyllä ja analysoinnilla	25
6	KYSELYN TULOKSET	27
6.1	Vastaajien taustatiedot	28
6.2	Päätoimittajuuden taustatiedot	30
6.3	Muut taustatekijät	32
7	JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTAA	35
7.1	Työkokemus koulutustaustaa merkittävämpi tekijä	35
7.2	Poliittinen aktiivisuus osa päätoimittajan työnkuvaa	37
7.3	Ammattitaidolla vai rakkaudesta lajiin?.....	37
7.4	Kehitysehdotuksia ja jatkokysymyksiä.....	39
	LÄHTEET.....	42
	LIITTEET	47

1 JOHDANTO

Vuonna 2022 toimittajana työskenteleminen ei edellytä tutkintoa, sillä jo Suomen Journalistiliitto eli journalistisissa ammateissa työskentelevien henkilöiden ammattijärjestö mainitsee sivuillaan, ettei liiton jäsenyys perustu koulutukseen vaan ammattiin ja journalistiseen ammattimaisuuteen. Kyse on siis avoimesta ammatista. Samaan aikaan toimittajilta kuitenkin odotetaan tiettyjen pelisääntöjen noudattamista, puhumattakaan odotuksista, joita sanomalehtien päätoimittajat kohtaavat.

Opinnäytetyössäni tarkastelen suomalaisen sanomalehdistön päätoimittajien taustoja, kuten koulutusta, työkokemusta ja toimintaa politiikassa. Oletan, että toisinaan urapolun muovautumiseen voivat myös vaikuttaa muut henkilökohtaiset asiat, kuten seksuaalinen suuntautuminen tai uskonnollinen vakaumus. Päädyin valitsemaan kyseisen aiheen opinnäytetyölleni siksi, että olin alun perin kiinnostunut toimittajien koulutustaustoista niiden havaintojen perusteella, joiden mukaan alalle päädytään usein myös muita reittejä pitkin kuin opiskelemalla journalismia tai journalistiikkaa korkeakoulussa. Tämän vuoksi tarkastelen opinnäytetyössäni myös journalismin ja journalistiikan koulutustilannetta Suomessa syksyllä 2022.

Ensisijainen tutkimuskysymykseni on, mitkä tekijät ovat vaikuttaneet suomalaisen sanomalehdistön päätoimittajien nykyiseen asemaan. Lisäksi tarkastelen sitä, kuinka yleistä on, että toimittaja etenee päätoimittajaksi ilman journalistista koulutusta. Entä mitkä taustatekijät voivat puolestaan olla haitaksi päätoimittajan asemassa? Ennako-oletukseni on, että monella suomalaisen sanomalehdistön päätoimittajalla on journalistinen tutkinto mutta mahdollisesti myös jokin muu tutkinto toiselta alalta. Oletan, että päätoimittajat ovat poliittisesti melko puolueettomia ja vaikka ammattikuva onkin hyvin julkinen, he eivät kovin mielellään avaa julkisesti henkilökohtaisia asioitaan.

Keräsin opinnäytetyöni aineiston sähköisellä kyselylomakkeella, jonka Päätoimittajien yhdistys ry välitti puolestani sähköpostitse aktiivijäsenilleen. Lähetin kyselyn myös 50 muulle päätoimittajalle, jotka valitsin satunnaisotannalla Uutismedian liiton sanomalehtihaun avulla. Kyselylomakkeen alustana toimi Webropol, joka loi raportit kyselyn tuloksista automaattisesti. Tutkimusmenetelminäni käytin sekä laadullista että määrällistä sisällönanalyysia, jotka voidaan määritellä myös sisällön analysoinniksi ja erittelyksi. Varsinaisen sisällönanalyysin avulla käsittelin kyselylomakkeen kautta keräämäni tekstiaineistoa, kun taas sisällön erittelyllä sain tuotettua tekstiaineistosta määrällisiä lukuja, jotka auttoivat johtopäätösten tekemisessä.

2 AIEMMAT TUTKIMUKSET

Seuraavissa alaluvuissa esittelen kaksi jo julkaistua ammattikorkeakoulutasoista opinnäytetyötä sekä kaksi pro gradu -tutkielmaa, jotka sivuavat oman opinnäytetyöni aihetta.

2.1 Journalisti on viestinnän ammattilainen

Hanna Pihlaja tutki Haaga-Helian ammattikorkeakoulussa vuonna 2017 tekemässään opinnäytetyössä, millainen tarve ja merkitys journalistisella osaamisella on viestinnän alan työtehtävissä. Hän käytti opinnäytetyössään työnantajan näkökulmaa, joka risteää tämän opinnäytetyön aihetta, tosin painottuen journalismin sijasta enemmän viestintään. Pihlaja muun muassa tutki, mitkä tekijät ovat perustelleet journalistitaustaisen henkilön palkkaamista viestinnän työtehtävään ja minkälaista lisäarvoa journalistinen osaaminen on tuonut käytännön työhön. (Pihlaja 2017, 54–57.)

Opinnäytetyön johtopäätöksistä käy ilmi, että tutkimus osoitti journalistitaustaisten henkilöiden olevan rekrytointiprosessissa vahvoilla, sillä media-alan digitalisoitumisen vuoksi heillä on journalistisen ammattiosaamisen lisäksi myös usein vahvaa ja monipuolista sisältöosaamista. Lisäksi kävi ilmi, että esimerkiksi journalistille tyypillistä kirjoitusosaamista, kykyä hahmottaa ja ymmärtää isoja asiakokonaisuuksia sekä tehokkuutta ja paineensietokykyä arvostettiin journalistitaustaisissa hakijoissa suuresti. (Pihlaja 2017, 54–57.) Myös käytännön kokemus median parissa katsottiin tärkeäksi tekijäksi, kun taas henkilön koulutustaustaa ei johtopäätöksissä mainittu ollenkaan.

2.2 Tulevaisuuden journalisteista alan moniosaajia

Salli Koivunen tutki Turun ammattikorkeakoulussa vuonna 2019 tekemässään opinnäytetyössä, mitä sanomalehtien päätoimittajat odottavat tulevaisuudelta. Opinnäytetyön yhdeksi näkökulmaksi oli valikoitunut odotukset tulevaisuuden journalisteja kohtaan, ja nämä odotukset osoittautuivat tutkimuksen toteutuessa melko korkeiksi. Koivusen haastattelemat viiden alueellisesti merkittävän sanomalehden päätoimittajat totesivat näkevänsä journalismin kentälle tulevaisuudessa alan moniosaajia, joilta odotetaan sekä erinomaisia ilmaisun taitoja että korkeaa teknistä valmiutta. Päätoimittajat kuuluttavat pelkän ammattitutkinnon sijasta yleissivistyksen perään, mitä journalismin opinnot tai jokin muu yleissivistävä koulutus puoltavat. (Koivunen 2019, 12–17.)

2.3 Journalistien taustat ovat moninaisia

Hanna Anttila teki Jyväskylän yliopistoon Journalistiikan pro gradu -tutkielman vuonna 2008 maakuntalehtien päätoimittajien työ- ja ammatti-identiteetistä. Vaikka tutkielma on vanha, on siinä relevantteja näkökulmia myös nykypäivään ja hyvää tietopohjaa omalle opinnäytetyölleni. Anttila oli pyytänyt ennen varsinaista kyselyä maakuntalehtien päätoimittajia kertomaan taustatietoja, joihin lukeutui muun muassa koulutustausta ja urakehitys. (Anttila 2008, 40–44.)

Tulokset olivat yllättäneet Anttilan ja osoittaneet, että päätoimittajaksi tullaan erilaisia reittejä pitkin. Kaikilla haastateltavilla oli taustalla muun muassa historian, kirjallisuuden ja journalistiikan opintoja. Yhtä päätoimittajaa lukuun ottamatta kaikki haastateltavat olivat suorittaneet jonkin korkeakoulututkinnon. Yksi päätoimittaja oli tullut valituksi tehtävään ilman varsinaista journalistista taustaa, ellei mielipidekirjoitusten ja kolumnien kirjoittamista lasketa. Ennen päätoimittajana toimimista haastateltavat olivat työskennelleet muun muassa järjestö-, erikois- ja iltapäivälehdissä sekä uutistoimittajina. Osa oli toiminut myös muissa kuin journalistisissa työtehtävissä, kuten opiston rehtorina, maaherran avustajana tai ulkomaankauppaministerin erityisavustajana. (Anttila 2008, 40–44.)

Myös Ella Nurmi löysi samankaltaisia tuloksia tutkiessaan paikallislehden päätoimittajien valtaa, vastuuta ja suhdetta työhönsä journalistiikan pro gradu -tutkielmassaan Jyväskylän yliopistosta vuonna 2014. Nurmi oli toteuttanut sähköisen lomakekyselyn keväällä 2009, johon oli vastannut yhteensä 103 paikallislehden päätoimittajaa. Heistä 39 oli suorittanut korkeakoulututkinnon ja 14:llä pääaineena oli ollut viestintä, tiedotusoppi tai journalistiikka. Korkeakouluopinnot oli jättänyt kesken yhteensä 11 päätoimittajaa. Vastaajista 22:lla oli ollut jokin muu kuin viestinnän koulutus ja 23:lla vastaajista taustalla pelkkä ylioppilastutkinto tai muu koulutus, kuten kansakoulu. (Nurmi 2014, 25–29.)

3 SUOMALAINEN SANOMALEHDISTÖ JA SIIHEN LIITTYVÄT KÄSITTEET

Tässä luvussa avaan suomalaista sanomalehdistöä käsitteenä ja syvennyn hieman sanomalehdistön historiaan että rahoitukseen. Luvussa 4 avaan tarkemmin opinnäytetyön kannalta hyvin oleelliset käsitteet, jotka ovat: *journalismi*, *journalistiikka*, *joukkoviestintä*, *toimittaja*, *päätoimittaja* ja *vapaa toimittaja*.

3.1 Suomalainen sanomalehdistö

Mediaa tutkineen Heikki Kuutin mukaan (2012) suomalaisella *sanomalehdistöllä* eli toisin sanoen sanomalehdellä tarkoitetaan mekaanisesti monistettua painotuotetta, joka on julkinen, ilmestyy säännöllisesti ja käsittelee ajankohtaisia asioita. Lisäksi sanomalehdet ovat kaupunkilehtiä lukuun ottamatta useimmiten maksullisia ja sitoutuneet noudattamaan Julkisen sanan neuvoston periaatteita (Uutismedian liitto 2022a). Sanomalehdistö on kuitenkin Kuutin määrittelemänä käsitteenä jo osin vanhentunut, sillä 2020-luvulla sanomalehdistö ei enää automaattisesti tarkoita painotuotetta. Monet sanomalehdet ovat siirtyneet joko osittain tai täysin sähköiseen muotoon ja ilmestyvät pelkän printin sijasta myös näköislehtenä verkossa.

Sanomalehdet voidaan jakaa useisiin eri alaluokkiin esimerkiksi sen mukaan, kuinka usein ne ilmestyvät ja onko kyseessä maksullinen uutismedia. *Maakuntalehdet* ovat sanomalehtiä, jotka ilmestyvät vähintään kolme kertaa viikossa kuten myös *valtakunnalliset sanomalehdet* ja *aluelehdet* (Kuutti 2012). *Paikallislehdet* taas ovat sanomalehtiä, jotka julkaisevat monipuolista, ajankohtaista ja paikallista sisältöä vähintään kerran viikossa. *Kaupunkilehdet* ovat puolestaan maksuttomia, vähintään kerran viikossa ilmestyviä ja usein ilmaisjakeluna jaettavia uutismedioita, kun taas *näköislehdet* verkossa oleva kokonaisuus, joka muistuttaa painettua julkaisua. *Verkkojulkaisut* ovat nimensä mukaisesti säännöllisesti julkaistavia verkkoviestin kokonaisuuksia. (Uutismedian liitto 2022a.)

Kuutti jaottelee sanomalehdet (2012) myös *päivälehtiin*, *erikoissanomalehtiin* eli tiettyyn alaan keskittyviin sanomalehtiin sekä *iltapäivälehtiin*, jotka jaetaan useimmiten irtonumeroina, ovat kooltaan tabloideja eli suurikokoisesta sanomalehdestä puolet sekä sisällöltään pääosin kevyempiä. Lisäksi

on olemassa myös julkaisun toimituspoliittisesta näkökulmasta riippuen erilaisia *puoluelehtiä*, *työväenlehtiä* ja *sitoutumattomia lehtiä* sekä sanomalehden taloudesta ja levikin näkökulmasta riippuen *ykköslehtiä* ja *kakkoslehtiä* (Kuutti 2012).

3.2 Pala suomalaisen sanomalehdistön historiasta

Kun suomalaisia sanomalehtiä on aikoinaan perustettu, on taustalla ollut usein jokin aatesuunta ja tarkoitus poliittisen puolueen kannattamisesta. Vuosikymmenien mittaan lehtien poliittinen sitoutuminen on vähentynyt, ja nykyään lehdet ovat joko ilmoittaneet itsensä kokonaan sitoutumattomiksi tai vähentäneet huomattavasti poliittista sitoutumisastettaan. (Kuutti 2012.) Tämä muutos puhuu journalismin puolueettomuuden puolesta.

Vuonna 2021 suomalainen sanomalehdistö vietti 250-vuotispäiväänsä. 15. tammikuuta vuonna 1771 Aurora-seuran julkaisemasta *Tidningar Utgifne Af et Sällskap i Åbo* -lehdestä ilmestyi ensimmäinen numero, mistä suomalaisen sanomalehdistön katsotaan saaneen alkunsa. Vuonna 1776 ilmestyi puolestaan ensimmäinen suomenkielinen lehti, *Suomenkieliset Tieto-Sanomat*. (Utismedian liitto 2021.) Suomen vanhin lehti, joka ilmestyy vielä tänäkin päivänä, on vuonna 1824 perustettu *Åbo Uderrättelser*. Suomenkielisistä sanomalehdistä vanhin on puolestaan *Keskisuomalainen*, aiemmalta nimeltään *Keski-Suomi*, joka perustettiin vuonna 1871. (Utismedian liitto 2021.)

Syyskuussa 2022 Suomessa ilmestyy 234 sanomalehteä, jotka kuuluvat Utismedian liittoon. Luvusta sanomalehtien osuus on 170, kaupunkilehtien 54, verkkojulkaisujen 3 ja muiden lehtien osuus 7. Kun päivälehtien kokonaislevikki suhteutetaan maamme väestöön, sijoittuu Suomi koko maailman sanomalehtitilastossa kolmanneksi. (Utismedian liitto 2022a.) Kaikki Suomessa ilmestyvät sanomalehdet eivät kuitenkaan kuulu Utismedian liittoon, jolloin ilmestyvien sanomalehtien määrä on todellisuudessa suurempi. Tällaisia julkaisuja ovat muun muassa kristillinen sanomalehti *Kotimaa* sekä verkko- ja printtijulkaisuja tuottava kaupunkimedia *Mun Oulu*.

3.3 Sanomalehdistön tukeminen

Muista pohjoismaista, joissa journalismia tuetaan vuosittain 50–80 miljoonalla eurolla, on Suomi poikkeus, sillä valtiolla ei ole olemassa vuosittaista suoraa mediatukea (Heijari 2022). Suomen liikenne- ja viestintäministeriö tiedotti kesäkuussa 2020 asettaneensa työryhmän, jonka tehtävä oli

jatkovalmistella väliaikainen valtionavustus journalismille koronapandemian takia sekä lisäksi poh-
tia pysyvämpää tukimuotoa (Liikenne- ja viestintäministeriö 2020). Elokuussa 2022 liikenne- ja
viestintäministeriö julkaisi työryhmän laatiman esityksen pohjalta raportin mahdollisista mediatuki-
muodoista, joita ovat toimituksellinen tuotantotuki, kehittämistuki ja yhteisömedioiden tuki. Tähän
asti tukimalleina ovat toimineet alennettu arvonlisäverokanta lehdille ja digilehdille, kattava yleisra-
dioverolla rahoitettu julkinen palvelu sekä pienimuotoinen vähemmistölehtien tuki. (Liikenne- ja
viestintäministeriö 2022.) Raportin lopussa kuitenkin kerrotaan, ettei mediatuen käyttöönotosta ole
toistaiseksi tehty päätöksiä tai varattu sille rahoitusta seuraavasta valtion budjetista.

Aiemmin Suomen valtioneuvoston parlamentaarisiin perustein jakama lehdistötuki päätettiin
vuonna 2008 sisällyttää yleiseen puoluetukeen (Liikenne- ja viestintäministeriö 2008). Sanomaleh-
distön tuesta on määritetty asetus, jonka tarkoituksesta kerrotaan seuraavasti:

Sanomalehdistön tuen tarkoituksena on tukea ruotsin, saamen, karjalan ja romanin kielillä
sekä viittomakielellä julkaistuja sanomalehtiä ja verkkojulkaisuja, saamen- ja karjalankieli-
sen aineiston tuottamista ja julkaisemista suomen ja ruotsin kielellä julkaistavan lehden yh-
teydessä sekä ruotsinkielistä uutispalvelua. Tarkoituksena on siten edistää sananvapautta
sekä tiedonvälityksen monipuolisuutta ja monimuotoisuutta. (Valtioneuvoston asetus sano-
malehdistön tuesta 402/2.6.2016, 2§.)

Avustusta haetaan vuosittain opetus- ja kulttuuriministeriöltä. Avustuksella tuetaan sanomalehtiä
ja verkkojulkaisuja, joiden julkaisukielenä on ruotsin, saamen, karjalan tai romanin kieli tai viittoma-
kieli. Avustusta voidaan myöntää myös ruotsinkielisten uutispalvelujen sekä saamen- ja karjalan-
kielisten aineistojen tuottamiseen ja julkaisemiseen lehdissä, joita julkaistaan suomen ja ruotsin
kielellä. (Valtioneuvoston asetus sanomalehdistön tuesta 182/7.3.2013, 5§.) Suomessa myönne-
tään myös avustuksia kulttuurilehdille ja verkkojulkaisuille sekä edistämään sanomalehtien levikkiä
(Liikenne- ja viestintäministeriö 2021).

Suomen valtioneuvosto on myöntänyt vuodesta 1967 lähtien puolueille vuosittaisia avustuksia, joi-
den tarkoituksena on ollut tukea puolueiden poliittista toimintaa sekä tiedotustoimintaa ja viestintää.
Vuodelle 2022 valtionavustuksia myönnettiin yhteensä 35 635 000 euroa mukaan lukien Ahvenan-
maan avustus. (Valtioneuvosto 2022.) Käytännössä tuki on tarkoitettu puolueiden omille lehdille ja
muulle viestinnälle. Siinä missä Suomen lehdistö 1900-luvun alkupuolella syntyi puoluelehtien ym-
päriin, on viime vuosikymmeninä yhä useampi puolue lakkauttanut lehtensä joko kokonaan, siirty-
nyt verkkojulkaisuun tai keskittynyt journalistisen viestinnän sijasta tiedottamiseen ja sosiaalisen

median viestintään. Puolueiden verkkosivuja selatessa käy ilmi, että printtinä puoluelehteään julkaisevat vielä vuonna 2022 Vasemmistoliitto, Suomen Sosiaalidemokraattinen puolue, Suomen Työväenpuolue, Suomen Kristillisdemokraatit, Kokoomus, Perussuomalaiset, Suomen Keskusta, Suomen Kommunistinen Puolue, Kommunistinen Työväenpuolue sekä Suomen ruotsalainen kansanpuolue.

4 PELAAJAKSI JOURNALISMIN KENTÄLLE

Journalismin työkenttä on vapaa jokaiselle, mutta toimittaja ei ole työssään vapaa odotuksista. Vaikka toimittajilta ei aina odoteta alan koulutusta, mitataan pätevyys ammatillisen osaamisen perusteella. Lisäksi ammattiyhdistyksen jäseneltä odotetaan Suomen Journalistiliiton sääntöjen noudattamista sekä sitoutumista Journalistin ohjeisiin (Suomen Journalistiliitto 2022). Avaan näitä ohjeita tarkemmin alemmassa luvussa 4.3.

Heikki Kuutin mukaan *journalismi* on faktapohjaisina esitettävien, usein yhteiskunnallisista aiheista kertovien joukkoviestintäsanomien tuottamista, joka vaatii teknisiä joukkoviestimiä kuten sanomalehteä, aikakauslehteä, radiota tai televisiota. Journalismia tehdään joko toimituksissa tai sitä tuottavat vapaat toimittajat. Kun taas on puhe *journalistiikasta*, tarkoitetaan sillä journalismin tutkimukseen ja teoriaan keskittyvää tiedotustutkimuksen osa-aluetta. Journalistiikan mielenkiinnonkohteita ovat muun muassa toimitustyön käytäntö, tavoitteet ja keinot sekä journalistin ammattirooli. (Kuutti 2012.)

Toimittajalla ja *journalistilla* tarkoitetaan henkilöä, joka työskentelee joukkoviestinnän parissa. Toimittaja on myös ammatillinen kattotermi erilaista viestinnällistä työtä tekeväälle henkilölle, kuten kustannustoimittajalle tai viihdetoimittajalle. (Kuutti 2012.) *Joukkoviestintä* on käsitteenä laaja, mutta Kuutti (2012) määrittelee sen laaja-alaiseksi viestinnäksi, jolle on tyypillistä tuottaa ja jakaa sanoja samanaikaisesti eri joukkoviestimien välityksellä isolle yleisölle. *Vapaa toimittaja*, joka tunnetaan usein myös käsitteellä freelance-journalisti, on Kuutin määritelmän mukaan toimittaja, joka työskentelee usein itsenäisenä yrittäjänä juttu- tai toimeksiantokohtaisen palkkion pohjalta useammalle asiakkaalle samanaikaisesti. Opinnäytetyöni aihe painottuu *päätoimittajiin*, jonka avaan käsitteenä tarkemmin alaluvussa 4.2.

4.1 Tie toimittajaksi

Puhtaasti journalismia tai journalistiikkaa voi Suomessa opiskella vuonna 2022 yhteensä seitsemässä ammattikorkeakoulussa ja kolmessa yliopistossa. Suomen ammattikorkeakouluista Haaga-Helia, Lab-ammattikorkeakoulu, Metropolia, Oulun ammattikorkeakoulu, Karelia, Turun ammattikorkeakoulu ja Arcada sekä yliopistoista Jyväskylän ja Tampereen yliopisto kouluttavat vuosittain

uusia ammattilaisia journalismin ja journalistiikan kentälle. (Medialiitto 2022.) Lisäksi Helsingin yliopiston itsenäisessä yhteiskuntatieteellisessä yksikössä Svenska social- och kommunalhögskolan voi erikoistua yhteiskuntatieteiden kandidohjelmassa journalistiikkaan ja viestintään (Helsingin yliopisto 2022).

Viestinnällä tarkoitetaan tiedon siirtämistä ihmisten ja järjestelmien kesken (Kuutti 2012), kuten yrityksen ja sen asiakkaiden välillä. Useissa korkeakouluissa opiskelija voi valita opiskelevansa erikseen journalismia ja viestintää tai molempia samaan aikaan. Viestintään ja viestinnän tutkimukseen painottuvia opintoja tarjoaa Suomessa yhteensä seitsemän korkeakoulua, joita ovat Aalto-yliopisto, Careeria, Gradia, Helsingin yliopisto, Jyväskylän yliopisto, Oulun yliopisto ja Åbo Akademi (Medialiitto 2022). Viestinnän ammattilaisia kuuluu myös Suomen Journalistiliiton jäseniin.

Suomen Journalistiliiton ammattilehti Journalistissa kirjoitettiin kesäkuussa 2022, että kyseisen vuoden kevään korkeakoulujen yhteishaussa media-alaa ja sen tutkimusta haki opiskelemaan yli 5 000 hakijaa. Aiempaan vuoteen verrattuna hakijoiden määrässä oli havaittavissa laskua noin 7 prosenttia ja vuodesta 2020 yhteensä 13,5 prosenttia. Suosituimmat media-alan hakukohteet olivat vuonna 2022 Opetushallinnon tilastopalvelu Vipusen mukaan Turun ammattikorkeakoulun medianomin koulutus 954 hakijalla sekä Tampereen yliopiston journalistiikan opintosuunta 675 hakijalla. (Kinnunen 2022.)

Tilastokeskuksen opiskelijat ja tutkinnot -tilastoista käy ilmi, että vuonna 2020 medianomitutkintoja suoritettiin niin ammattikorkeakoulun kuin ylemmän ammattikorkeakoulun tasoilla (kuva 1) yhteensä 535 kappaletta (Tilastokeskus 2021). Yliopistoissa journalistiikan ja viestinnän parissa suoritettiin vuonna 2019 yhteensä 413 tutkintoa (kuva 2). Esimerkiksi opiskeltaessa journalistiikkaa Jyväskylän yliopistossa tutkintonimikkeinä ovat humanististen tieteiden kandidaatti ja filosofian maisteri ja näitä tutkintoja suoritettiin vuonna 2019 yhteensä 212. Sen sijaan Tampereen yliopistosta journalistiikkaa opiskelevat valmistuvat yhteiskuntatieteiden kandidaatiksi tai maisteriksi, joita vuonna 2019 valmistui yhteensä 107. (Tilastokeskus 2020.)

			Tutkinnot, yhteensä
2020	Koulutustyyppi yhteensä	Medianomi (AMK)	435
		Medianomi (ylempi AMK)	100
	AMK-tutkinto, päivätoteutus	Medianomi (AMK)	392
		Medianomi (ylempi AMK)	.
	AMK-tutkinto, monimuotototeutus	Medianomi (AMK)	43
		Medianomi (ylempi AMK)	.
	Ylempi amk-tutkinto	Medianomi (AMK)	.
		Medianomi (ylempi AMK)	100

Kuva 1. Suomessa suoritettavat medianomitutkinnot vuonna 2020. (Tilastokeskus 2021.)

			Yliopistotutkinnot yhteensä
2019	63 Alempi korkeakoulututkinto	623601 Hum. kand., viestintätieteet ja informaatiotutkimus	120
		633106 Valtiot. kand. (alempi), viestintätieteet	51
		633206 Yhteiskuntat. kand. (alempi), viestintätieteet	59
		726601 Fil. maist., viestintätieteet ja informaatiotutkimus	.
72 Ylempi korkeakoulututkinto		623601 Hum. kand., viestintätieteet ja informaatiotutkimus	.
		633106 Valtiot. kand. (alempi), viestintätieteet	.
		633206 Yhteiskuntat. kand. (alempi), viestintätieteet	.
		726601 Fil. maist., viestintätieteet ja informaatiotutkimus	92
		733106 Valtiot. maist., viestintätieteet	43
		733206 Yhteiskuntat. maist., viestintätieteet	48

Kuva 2. Suomessa suoritettavat journalistiikan ja viestinnän yliopistotutkinnot vuonna 2019. (Tilastokeskus 2020.)

Suomen Journalistiliiton teettämästä vuoden 2020 työmarkkinatutkimuksesta käy ilmi, että kyselyyn vastanneista 18 prosentilla on journalistisen alan tutkinto. Alan ammattikorkeakoulu- tai yliopistotason koulutus on 16 prosentilla vastaajista ja muu yliopisto- tai ammattikorkeakoulutasoinen tutkinto 34 prosentilla vastaajista. Kutsu työmarkkinatutkimukseen lähetettiin liiton 6874 työsuhteiselle jäsenelle sähköpostitse, ja heistä 1033 vastasi kyselyyn. (Suomen Journalistiliitto 2020.)

Toimittajana voi työskennellä ilman varsinaista alan koulutusta niin työsuhteisena toimittajana kuin freelance-journalistina. Suomen freelance-journalistien yhdistyksen sivulla kerrotaan, että toimimisen freelance-journalistina voi muotoilla omien tarpeiden mukaan. Henkilö voi työskennellä free-

lance-työntekijöiden omalla verokortilla tai vaihtoehtoisesti oman toiminimen, avoimen yhtiön, kommandiittiyhtiön, osakeyhtiön tai osuuskunnan kautta. Freelance-journalisti voi myös myydä samanaikaisesti useita palveluita useille asiakkaille, kuten esimerkiksi kirjoittaa artikkeleita ja valokuvata eri aikakaus- ja sanomalehdille sekä tehdä muuta sisällöntuotantoa, myös ei-journalistista. (Suomen freelance-journalistit ry 2022.)

4.2 Toimittajasta lehden vastuunkantajaksi

Laki sananvapauden käyttämisestä joukkoviestinnässä määrittää sen 4. artiklan mukaan, että julkaisella verkkojulkaisulla sekä aikakautisella julkaisulla täytyy olla *vastaava toimittaja*. Ainoina kriteereinä on, että kyseessä on ”viisitoista vuotta täyttänyt henkilö, joka ei ole konkurssissa ja jonka toimintakelpoisuutta ei ole rajoitettu.” Vastaavan toimittajan, joka tunnetaan myös monissa julkaisuissa *päätoimittajana*, tehtävä on johtaa ja valvoa toimitustyötä, päättää julkaisun sisällöstä sekä huolehtia muista hänelle sananvapauslaissa säädetyistä tehtävistä. (Sananvapauslaki 460/2003, 2:4 §.) Näkemykseni mukaan joissakin tapauksissa päätoimittajalla on myös vastuu lehden taloudesta, ja toisinaan hän on myös lehteä kustantavan yhtiön toimitusjohtaja.

Yksi näistä tehtävistä on sananvapauslain 5. artiklassa määritelty ilmoitusvelvollisuus, joka tarkoittaa sitä, että ”julkaisijan on huolehdittava siitä, että julkaisussa, aikakautisessa julkaisussa ja verkkojulkaisussa on tieto julkaisijasta.” Julkaisijan ja vastaavan toimittajan on siis huolehdittava, että julkaisuissa on saatavilla tieto myös vastaavasta toimittajasta. Mikäli vastaavia toimittajia on useita, täytyy julkaisussa tällöin ilmoittaa kunkin henkilön vastualueet. (Sananvapauslaki 460/2003, 2:5 §.)

Vastaavan toimittajan on myös huolehdittava siitä, että vastineen ja oikaisun julkaisemisvelvollisuus toteutuu julkaisussa sananvapauslain 10. artiklan mukaisesti. Yksityisellä henkilöllä, yhteisöllä ja säätiöllä sekä viranomaisella on oikaisuoikeus, joka vaatii julkaisua oikaisemaan itseään tai toimintaa koskeva virheellinen tieto, mikäli se on tarpeellista (Sananvapauslaki 460/2003, 3:9§). Mikäli julkaisussa esitetty viesti kohdistuu yksityiseen henkilöön ja tämä kokee viestin loukkaavana, on hänellä puolestaan vastineoikeus (Sananvapauslaki 460/2003, 3:8§). Vastine tai oikaisu on julkaistava mahdollisimman nopeasti samankaltaisella tavalla ja laajuudella kuin perusteena oleva viesti on julkaistu. Mikäli oikaisuoikeuden omaava henkilö tarvitsee apua vastineen tai oikaisun

toteuttamisessa, vastaavan toimittajan on tarpeen vaatiessa autettava. (Sananvapauslaki 460/2003, 3:10§).

Päätoimittaja on lopulta vastuussa julkaisun sisällöstä. Sananvapauslain 12. artiklan mukaan, mikä määrittelee rikoksen tekijän ja osallisen vastuun, ”yleisön saataville toimitetun viestin sisältöön perustuvasta rikoksesta vastaa se, jota rikoslain (39/1889) mukaan on pidettävä rikoksen tekijänä tai siihen osallisena.” Tekijöitä voi olla useita, kuten esimerkiksi toimittaja, valokuvaaja, haastateltava tai päätoimittaja. (Sananvapauslaki 460/2003, 4:12 §.) Päätoimittajarikkomus määritetään sananvapauslain 13. artiklassa seuraavasti:

Jos vastaava toimittaja tahallaan tai huolimattomuudesta olennaisesti laiminlyö toimitustyön johtamis- ja valvontavelvollisuutensa siten, että laiminlyönti on omiaan myötävaikuttamaan yleisön saataville toimitetun viestin sisältöön perustuvan rikoksen toteutumiseen, hänet on tuomittava, jos tällainen rikos tehdään eikä häntä ole pidettävä rikoksen tekijänä tai siihen osallisena, päätoimittajarikkomuksesta sakkoon. (Sananvapauslaki 460/2003, 4:13 §.)

Säännös on kuitenkin toissijainen, sillä se edellyttää päärikoksen aikakautisen julkaisun, verkkojulkaisun tai ohjelman sisältöön sekä tahallisuutta tai huolimattomuutta päätoimittajalta.

Suomalaisen sanomalehdistön päätoimittajien etuja ajaa vuonna 1972 perustettu Päätoimittajien yhdistys, johon kuuluu yhteensä 207 jäsentä (31.12.2020). Yhdistyksen jäsenenä voi toimia henkilö, joka toimii päätoimittajana, päätoimittajan varamiehenä, pääkirjoitustoimittajana, toimituspäällikkönä sekä näihin rinnastettavana journalistina sanomalehdessä, päivittäistä uutismateriaalia julkaisevassa sähköisessä viestimessä, ajankohtaista uutisjournalismia sisältävässä aikakauslehdessä tai uutis- ja kuvatoimistossa. (Päätoimittajien yhdistys ry 2022.)

Kannanotossaan vuonna 2017 Päätoimittajien yhdistys kirjoitti tiedotusvälineiden päätoimittajien tehtävästä, johon kuuluu toimituksen johtaminen sekä päätöksenteko ja vastuunkanto tiedotusvälineen julkaisemasta sisällöstä. Päätoimittajilla on myös merkittävä asema sananvapauden käyttäjinä. Tämän vuoksi heillä on erityinen tehtävä luoda toimitukseen mahdollisimman avoin ja turvallinen työilmapiiri, jotta toiset työntekijät uskaltavat tuoda ilmi näkemyksensä ja mahdollisen kritiikin johdon tekemistä journalistisista ratkaisuista. (Päätoimittajien yhdistys ry 2017.)

Syyskuussa 2022 KEHA-keskuksen (Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskus) sekä työ- ja elinkeinoministeriön toteuttaman työelämäpalvelun, Työmarkkinatorin, kautta oli avoinna yksi työpaikkailmoitus, jossa haettiin päätoimittajaa Lauttakylä-lehteen, joka on Huittisten seudun paikallislehti. Työpaikkailmoituksessa kuvattiin työtä seuraavasti:

Päätoimittaja johtaa toimituksen työskentelyä, vastaa lehden sisällöstä ja journalistisesta kehittämisestä, osallistuu aktiivisesti juttujen tekemiseen ja lehden taittamiseen. Olet kokenut journalisti tai sinulla on alalle soveltuva koulutus. Olet kotonasi sekä printti- että digimaailmassa ja sukkuloit sujuvasti somessa. (Työmarkkinatori 2022a.)

Ilmoituksessa kerrottiin arvostettavan hyviä yhteistyötaitoja ja esihenkilökokemusta sekä toivottiin päätoimittajan olevan innostunut paikallislehtityöstä maalaiskaupungissa. Lisäksi toivottuja ominaisuuksia ja osaamisia oli eritelty työpaikkailmoituksessa seuraavilla asiasanoilla: journalistin ohjeet, noudattaa journalistin eettisiä toimintatapoja, osallistuu toimituksellisiin kokouksiin, noudattaa kielioppi- ja oikeinkirjoitussääntöjä sekä hankkii tietoa tietolähteistä. (Työmarkkinatori 2022a.)

Lokakuussa 2022 Sulkavan Kotiseutulehden etsittiin päätoimittajaa Työmarkkinatorin kautta. Työpaikkailmoitus oli erikoinen, sillä työn kuvaus viittasi päätoimittajan sijasta paikallislehden toimittajan työhön, vaikka työpaikkailmoituksen otsikossa ja hakuohjeissa viitattiin selvästi päätoimittajaan. Ilmoituksessa kuvattiin työtä seuraavasti:

Paikallislehden toimittajan työ on monipuolista ja vaihtelevaa. Työtehtäviin kuuluu juttujen ideointi ja kirjoitus, ilmoitusten myynti ja valmistus, valokuvaus ja kuvien käsittely, lehden taittotyö sekä muu asiakaspalvelu. (Työmarkkinatori 2022b.)

Kyseessä on Sulkavan paikallislehti, jota julkaisee Sulkavan Kotiseutulehti Oy. Lehti on Uutismedian liiton jäsen, jolloin se on myös velvollinen noudattamaan muun muassa Journalistin ohjeita. Lehden verkkosivuilta käy ilmi, että kyseessä on kolmihenkinen toimitus: vastaavan päätoimittajan lisäksi lehden teosta vastaa kaksi toimittajaa. (Sulkava-lehti 2022.) Työpaikkailmoituksen perusteella lehden uuteen päätoimittajaan ei kohdistu kovin suuria odotuksia, vaan riittää, että henkilöllä on hallussaan samat ominaisuudet kuin toimittajallakin sillä lisällä, että hän hallitsee myös ilmoitusten myynnin ja valmistuksen.

4.3 Journalistin ohjeet

Työskennellessään journalistina henkilöltä odotetaan Suomen Journalistiliiton sääntöjen noudattamista sekä sitoutumista Journalistin ohjeisiin (Suomen Journalistiliitto 2022). Lisäksi Medialiitto sekä sen alla toimivat toimialajärjestöt, kuten Uutismedian liitto ja Aikakausmedia, ovat sitoutuneet Journalistin ohjeisiin, joten kaikissa julkaistavissa jäsenlehdissä on noudatettava kyseisiä sääntöjä.

Vuonna 1968 perustetun Julkisen sanan neuvoston, eli tiedotusvälineiden kustantajien ja toimittajien perustaman alan itsesääntelyelimen, määrittelemät nykyiset Journalistin ohjeet astuivat voimaan 1. tammikuuta 2014. Ohjeet sisältävät yhteensä 35 kohtaa, jotka ohjeistavat muun muassa journalisteja niin ammatilliseen asemaan, tietojen hankkimiseen ja julkaisemiseen, haastateltavan ja haastattelijan oikeuksiin, virheen korjaamiseen ja omaan kannanottoon sekä yksityisyyteen ja julkisuuteen liittyen. Lisäksi ohjeet sisältävät liitteen yleisön tuottaman aineiston hyödyntämisestä tiedotusvälineiden verkkosivuilla. Liite on astunut kokonaisuudessaan voimaan 1. joulukuuta 2011. (Julkisen sanan neuvosto 2014.)

Kuutti on määritellyt journalismin tehtäväksi totuudenmukaisen ja olennaisen tiedon levittämisen, yhteiskunnan kriittisen tarkkailun, yhteiskunnallisen vallankäytön valvomisen sekä julkisen keskustelun ja sananvapauden edistämisen (Kuutti 2012). Tähän kaikkeen viitataan myös Journalistin ohjeissa muun muassa muistuttamalla, että ”journalisti on vastuussa ennen kaikkea lukijoilleen, kuulijoilleen ja katselijoilleen.” Journalistin ei myöskään pidä käyttää asemaansa väärin, millä tarkoitetaan sitä, ettei journalistin ole hyvä käsitellä aiheita, mikäli hänen on mahdollista hyötyä niistä henkilökohtaisella tasolla eikä myöskään vaarantaa journalistista riippumattomuutta tai ammatitiettiikkaa vastaanottamalla etuja. (Julkisen sanan neuvosto 2014.)

Suomalaisen sanomalehdistön historiaan mahtuu kuitenkin tapauksia, joissa päätoimittajan työhön on onnistuttu vaikuttamaan esimerkiksi painostuksella tai uhkailulla. Tällaisessa tilanteessa Journalistin ohjeet neuvovat seuraavasti: ”Journalistilla on oikeus ja velvollisuus torjua painostus tai houkuttelu, jolla yritetään ohjata, estää tai rajoittaa tiedonvälitystä.” (Julkisen sanan neuvosto 2014).

Aina torjunta ei kuitenkaan onnistu. Tästä esittelen esimerkkitapauksen alaluvussa 4.5.

4.4 Seksuaalinen suuntautuminen esteenä päätoimittajuudelle

Vuonna 2008 Lapin Kansan vastavalittu päätoimittaja Johanna Korhonen erotettiin yllättäen virasta, ennen kuin tämä oli edes ennättänyt aloittaa uudessa työtehtävässään. Korhosen mukaan erottamisen syynä oli hänen rekisteröity parisuhteensa naisen kanssa, kun taas Lapin Kansan omistaman Alma Median mukaan erottaminen johtui luottamuspulasta. (Ängeslevä 2008.) Vuonna 2019 tapaus nousi uudestaan uutisointiin, kun Alma Median toimitusjohtaja Kai Telanne sai toisen tuomion työsyrynnästä. Korhosen tapauksesta Korkein oikeus tuomitsi Telanteen sakkorangaistukseen työsyrynnästä vuonna 2015. (Koponen 2019.)

Alma Median johtoryhmän mielestä Korhonen oli valehdellut rekrytointiprosessin aikana useampaan otteeseen, mutta valheet olivat paljastuneet yhtiön johdolle vasta sen jälkeen, kun työsopimus oli ehditty allekirjoittaa. Korhosen mukaan yhtiön johto oli kertonut hänelle luottamuspuolan syntyneen siitä, ettei Korhonen ollut tuonut puheissaan aktiivisesti ja riittävän selvästi esiin puolisonsa sukupuolta tai korjannut sukupuolesta muodostuneita oletuksia, jotka rekrytointiprosessiin osallistuneet henkilöt olivat ehtineet Korhosen puheiden pohjalta muodostaa. Tämän vuoksi Alma Median henkilöstölehdessä kirjoitettiin virheellisesti, että Korhosen perheeseen kuuluisi mies ja kaksi lasta, minkä Korhonen päätyi oikaisemaan väärinkäsityksen lähettämällä sähköpostiviestin Alma Median Pohjoisten lehtien toimitusjohtaja Matti Ilmivallalle. (Ängeslevä 2008.)

Korhosen mukaan Telanne on kertonut hänelle myöhemmin, että tieto puolison sukupuolesta olisi selkeämmästä viestinnästä huolimatta estänyt Korhosen valinnan Lapin Kansan päätoimittajaksi. MTV3:n uutisille antamassaan haastattelussa Telanne on puolestaan kertonut erottamisen syyksi Korhosen epärehellisyyden puolisonsa ehdokkuudesta Vantaan kunnallisvaaleissa. (Ängeslevä 2008). Telanne sai lopulta vuonna 2015 sakkorangaistuksen työsyrynnästä. Sitä käsitteleviä lakeja on säädetty muun muassa yhdenvertaisuuslaissa ja työsopimuslaissa. Yhdenvertaisuuslain 8. artikla kieltää syrjinnän selkeästi:

Ketään ei saa syrjiä iän, alkuperän, kansalaisuuden, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, poliittisen toiminnan, ammattiyhdistystoiminnan, perhesuhteiden, terveydentilan, vammaisuuden, seksuaalisen suuntautumisen tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella. Syrjintä on kielletty riippumatta siitä, perustuuko se henkilöä itseään vai jotakuta toista koskevaan tosiseikkaan tai oletukseen. (Yhdenvertaisuuslaki 1325/2014, 3:8 §.)

12. artiklan mukaan erilainen kohtelu on oikeutettua työssä ja työhön otettaessa ainoastaan siinä tapauksessa, mikäli ”kohtelu perustuu työtehtävien laatua ja niiden suorittamista koskeviin todellisiin ja ratkaiseviin vaatimuksiin ja kohtelu on oikeasuhtaista oikeutettuun tavoitteeseen pääsemiseksi.” (Yhdenvertaisuuslaki 1325/2014, 3:12 §.) Päätoimittajan seksuaalinen suuntautuminen ei kuulu tämän oikeuden piiriin.

4.5 Päätoimittajan savustus

Yksi esimerkkitapaus sanomalehdistön päätoimittajaan vaikuttamisesta on Kalajokiseudun entisen päätoimittaja Hanna Parhaniemen tapaus. Parhaniemi valittiin Kalajokiseudun päätoimittajaksi vuonna 2016. Kalajoen ilmapiiriä varjostivat samaan aikaan poliittisten ryhmien erimielisyydet sekä kaupungin johdon ja muutamien poliitikkojen tulehtuneet välit. Tämä kaikki heijastui lopulta paikallislehteen ja Parhaniemeen, sillä luottamushenkilöt ja virkamiehet olivat ”aggressiivisesti yhteydessä mediaan”, jos juttujen näkökulma tai sävy ei ollut heitä miellyttävä. (Arola 2021.)

Parhaniemi kertoo Suomen Lehdistön haastattelussa kokeneensa, että ”häntä on vuosikausia yritetty savustaa pois päätoimittajan paikalta”. Häntä on painostettu ja uhkailtu esimerkiksi tilauksien peruutuksilla tai irtisanomisilla niin kaupungin luottamushenkilöiden ja virkamiesten puolelta kuin myös oman työyhteisön sisäلتä. Kalajokiseudussa työskenteli samaan aikaan ”voimakastahtoinen henkilö, joka ei epäröinyt käyttää valtaansa.” Hänen tiedettiin olevan hyvissä väleissä kaupungin päättäjien kanssa, minkä vuoksi tiettyjä poliittisia aiheita käsiteltiin lehdessä odotettua pienemmin. (Arola 2021.)

Parhaniemi myöntää haastattelussa taipuneensa painostukseen. Vuonna 2020 Sanomalehtien liiton teettämästä Kuka vaikuttaa painostamalla -kyselystä kävi ilmi, että 79 prosenttia kyselyyn vastanneista sanoma- ja kaupunkilehtien päätoimittajista oli kokenut epäasiallisia vaikutusyrityksiä journalistiseen sisältöön viimeisen parin vuoden aikana kyselyhetkestä. 82 prosenttia vastaajista kertoi kohdanneensa painostusta kuntapäättäjien puolelta, 75 prosenttia lukijoilta ja 72 prosenttia mainostajien puolelta. Yleisimmiksi vaikuttamisyrityksiksi ilmenivät tilausten lopettamisella uhkaaminen, lounaiden tai muiden pienten lahjojen tarjoaminen sekä ilmoittamisen lopettamisella uhkaaminen. Myös noin viidennes kertoi kokeneensa painostusta oman yrityksen sisällä. (Utismedian liitto 2020.)

Jatkuneiden vaikuttamisyrietyksien, painostuksien ja uhkailujen myötä Parhaniemellä diagnosoitiin lopulta muun muassa vakava työuupumus. Marraskuussa 2021 hän oli vuoden sisällä jo toistamiseen sairaslomalla eikä ollut varma, palaisiko enää entiseen työtehtäväänsä. (Arola 2021.) Maaliskuussa 2022 Kalajokiseutu uutisoi, että lehden uutena päätoimittajana jatkaa jo lehden toimittavana päätoimittajana työskennellyt Annika Tiitto (Kalajokiseutu 2022).

5 AINEISTON KERUU JA TUTKIMUSMENETELMÄT

Olen käyttänyt aineiston keruussa sähköistä kyselylomaketta, mikä voidaan luokitella kvantitatiiviseksi eli määrälliseksi tutkimustavaksi. Lisäksi tarkastelen tuloksia sekä laadullisella että määrällisellä sisällönanalyysilla. Esittelen nämä tutkimusmenetelmät tarkemmin seuraavissa alaluvuissa 5.1. ja 5.2. Aineistoni kvalitatiivinen eli laadullinen tutkimus pohjautuu omaan analyysiini, jossa tarkastelen syvemmin tutkittavaa ilmiötä, tässä tapauksessa suomalaisen sanomalehdistön päätoimittajien taustoja ja sitä, minkälaiset tekijät ovat vaikuttaneet niin myönteisesti kuin myös mahdollisesti osassa tapauksissa kielteisesti heidän nykyiseen asemaansa. Kvantitatiivisella eli määrällisellä tutkimuksella esittelen tutkittavaa ilmiötä analysoimalla kyselylomakkeen avulla saamiani vastauksia.

5.1 Aineiston keruu sähköisellä kyselylomakkeella

Päivi Perkkilä ja Raine Valli kirjoittavat teoksessa Ikkunoita tutkimusmetodeihin (Aaltola & Valli 2015), että sähköiset kyselyt ovat nostaneet suosiotaan tutkimuskäytössä. Verkkokyselyjen vahvuuksia ovat visuaalisuus, nopeus ja taloudellisuus. Sähköinen kyselylomake tavoittaa lyhyessä ajassa suuren joukon vastaajia ympäri maailmaa toisin kuin perinteinen, postin välityksellä lähetetty paperinen kyselylomake. (Perkkilä & Valli 2015, 109–115.) Päädyin kyseiseen tutkimusmenetelmään, jotta saisin kokoon mahdollisimman kattavan ja siten luotettavamman aineiston, mutta myös siksi, että kohderyhmäni oli melko suuri. Kohderyhmäni, eli suomalaisen sanomalehdistön päätoimittajien, tavoittamisessa Päätoimittajien yhdistys lupautui auttamaan minua lähettämällä kyselyn eteenpäin yhdistyksen sähköpostin välityksellä. Joulukuussa 2020 yhdistyksen jäsenmäärä oli verkkosivujen mukaan 207 jäsentä ja kysyessäni lokakuussa 2022 tilaston paikkansapitävyyttä, kerrottiin minulle luvun pysyneen suhteellisen sama. Kutsu sähköisen kyselylomakkeen täyttämiseen lähti yhteensä 112 jäsenelle, sillä jätin aktiivijäsenten ulkopuolelle yhdistyksen seniorijäsenet. Kohderyhmäni oli joka tapauksessa laaja, joten aineistonkeruuseen käytettävissä olevilla resursseilla sähköinen kyselylomake oli kaikista sujuvin vaihtoehto.

Verkkokyselyn laatimisessa on kuitenkin otettava huomioon tiettyjä tekijöitä. Ensinnäkin on huolehdittava, että kyselylomake toimii niin kosketusnäytöllä kuin perinteisellä tietokoneruudulla. Toiseksi on mietittävä tarkkaan kysymysten asettelu: oletanko vastaajan valitsevan yhden vai useamman vastausvaihtoehdon. Mikäli vastausvaihtoehdot on useampi, on sen vaikutus otettava huomioon

vastauksien tulkitsemisessa. Myös se, kuinka monta kysymystä vastaaja samanaikaisesti näkee, on yksi vaikuttava tekijä. Webropolissa vastaaja voi nähdä kaikki lomakkeen kysymykset yhdellä kertaa ja pystyy siten vertaamaan vastauksiaan, jolloin kysymykset voivat vaikuttaa risteävästi vastauksien johdonmukaisuuteen ja tarkkuuteen. (Perkilä & Valli 2015, 109–115.)

Loin sähköisen kyselylomakkeen (liite 1) Webropol-kyselytyökalulla, jonka käyttämiseen Oulun ammattikorkeakoulun opiskelijoilla on oikeudet. Kyselyn alussa vastaajan oli hyväksyttävä tietosuojainfo, jonka täytyi olla määriteltynä kyselyn aikana. Rytmittääkseni kyselyä jaottelin kysymykset yhteensä kolmeen eri osioon, jotka otsikoin seuraavasti: vastaajan taustatiedot, päätoimittajuuden taustatiedot ja muut taustatekijät. Ensimmäisessä osiossa kysyin henkilön taustatiedoista ikää, koulutustaustaa ja nykyistä ammattia ja/tai asemaa. Jätin tietoisesti esimerkiksi kysymyksen vastaajan sukupuolesta pois, mitä perustelen tarkemmin pohdinnoissa luvussa 7.4. Päätoimittajuuden taustatiedoista minua kiinnosti tietää, minkälaisessa sanomalehdessä vastaaja työskentelee, kuinka kauan hän on työskennellyt toimittajana ja päätoimittajana, onko hän ollut vastaavissa työtehtävissä aiemmin ja onko henkilön työura painottunut journalistisiin työtehtäviin. Kyselin lisäksi vastaajien poliittista aktiivisuutta ja sitä, kuinka he itse kokevat erinäisten asioiden vaikuttaneen heidän nykyiseen työasemaansa. Käytin kyselyssä suurimmaksi osaksi monivalintakysymyksiä, jotka määrittelin pakollisiksi, mutta annoin muutamassa kohdassa henkilöille mahdollisuuden vastata vapaasti tai enemmän, kuin oli välttämätöntä. Yksi tällainen kysymys oli kyselyn lopussa oleva kohta, jossa henkilö sai halutessaan kertoa taustatekijöistä mikäli koki, että niistä olisi ollut jonkinlaista haittaa nykyisessä asemassa toimimiseen.

Kyselylomaketutkimusta tehtäessä voidaan valita kahden erilaisen tutkimusasetelman väliltä. Vaihtoehtoina ovat poikittaistutkimus eli poikkileikkausaineistolla tehty tutkimus tai pitkittäis- eli seurantatutkimus. Tutkimusasetelmat eroavat toisistaan siten, että poikittaistutkimuksessa aineisto kerätään tietynä ajankohtana useilta vastaajilta, kun taas seurantatutkimuksessa aineisto kerätään vähintään kahtena eri ajankohtana samoilta vastaajilta. Poikkileikkausaineistolla on tarkoitus kuvailla eri ilmiöitä, kun taas pitkittäisaineistoilla pyritään ilmiön kuvaamisen lisäksi myös selittämään sitä tarkemmin. (Vastamäki 2015, 121–126.)

Verkkomuotoisessa kyselylomaketutkimuksessani tutkimusasetelma oli poikittaistutkimus, joten keräsin opinnäytetyöni aineiston tietynä ajankohtana, jolloin pyrin saamaan mahdollisimman monelta kohderyhmään kuuluvalta henkilöltä vastauksen. Määritin aluksi kyselylomakkeen aukioloajaksi 12 päivää mukaan lukien kyselyn aloitus- ja lopetuspäivän. Kun kutsun lähettämisestä oli

kulunut viikko, oli kyselylomakkeen vastauksia kertynyt vasta 8 kappaletta. Päätin pidentää kyselylomakkeen aukioloa vielä puolellatoista vuorokaudella ja lähetin Päätoimittajien yhdistyksen kautta muistutusviestin kyselystä. Lisäksi tein satunnaisotannan sanomalehdistön päätoimittajista Uutismedian liiton sanomalehtihaun (Uutismedian liitto 2022b) avulla ja lähetin henkilökohtaisen kutsun kyselytutkimukseen yhteensä 50:lle päätoimittajalle. Lopulta sain yhteensä 30 vastausta.

Poikittaistutkimuksen avulla ei kuitenkaan ole mahdollista saada selville syy-seuraus-suhdetta, vaan ainoastaan niiden keskinäinen korrelaatio (Vastamäki 2015, 121–126) eli kahden tekijän välinen riippuvuus toisistaan. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että voin saada kyselylomakkeen avulla selville muun muassa sen, kuinka monella suomalaisen sanomalehdistön päätoimittajalla on journalistinen koulutustausta, mutta en suoraan sitä, kuinka monen päätoimittajan kohdalla valintaan on vaikuttanut nimenomainen taustatekijä. Mikäli haluaisin ennustaa, kuinka monen päätoimittajan valintaan on vaikuttanut journalistinen koulutustausta sen sijaan, että valintaan onkin vaikuttanut henkilön aiempi työkokemus ja persoonan ulosanti, olisi minun valittava tutkimusasetelmaksi tällöin seuranta. Siinä tapauksessa olisi hyödyllistä tutkia myös tarkemmin päätoimittajan rekrytointiprosessia ja verrata sitä kyselylomakkeista saatuun aineistoon.

5.2 Johtopäätöksiä tulosten erittelyllä ja analysoinnilla

Jotta voin kerätä tuloksia ja tehdä johtopäätöksiä, tarkastelen keräämääni aineistoa laadullisen ja määrällisen sisällönanalyysin menetelmillä. Käyttämällä sisällönanalyysiä tutkimusmenetelmänäni saan tutkittavasta ilmiöstä, tässä tapauksessa suomalaisen sanomalehdistön päätoimittajien taustoista, yleisluonteisen ja tiivistetyn kuvauksen. Sisällönanalyysillä saan järjestettyä keräämäni aineiston siihen muotoon, että johtopäätösten tekeminen on lopulta mahdollista. (Vrt. Tuomi & Sarajärvi 2015, 117.)

Sisällönanalyysillä voidaan tarkoittaa niin sisällön analysointia kuin sisällön erittelyä. Tuomi ja Sarajärvi esittelevät D. Silvermanin teorian (2006), jonka mukaan analyysia voidaan jatkaa tuottamalla sanallisesti kuvattua aineistosta myös määrällisiä tuloksia, jolloin analyysissa tuotettu sanallinen aineisto kvantifioidaan eli määritellään lukuina. M. Schreier (2012) on todennut, että aineistosta voidaan esimerkiksi laskea, kuinka monta kertaa sama vastaus ilmenee täytetyissä kyselylomakkeissa. Tuomen ja Sarajärven mukaan sisällön erittely on dokumenttien analyysia, jossa esimerkiksi tekstin sisältö kuvataan kvantitatiivisesti. Toisin sanoen käsittelemällä erittelemääni aineistoa

toteutan määrällistä sisällön analysointia. Sen tavoitteena on dokumenttien sisällön kuvaaminen sanallisessa muodossa, jolloin kvantifioinnista voi olla apua. (Tuomi & Sarajärvi 2015, 118–121). Käsittelemällä tekstimuotoista aineistoa eli tekemällä varsinaista sisällön analysointia toteutan laadullista sisällönanalyysia.

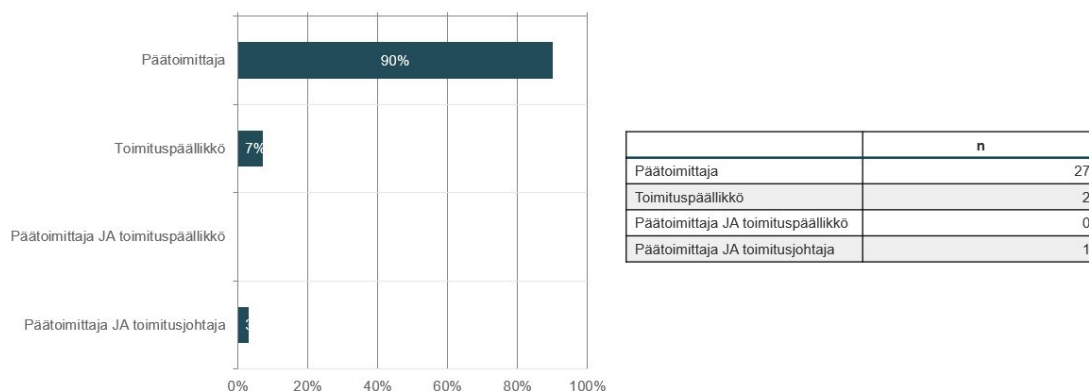
6 KYSELYN TULOKSET

Sähköinen kyselylomake lähti Päätoimittajien yhdistyksen kautta sähköpostitse 112:lle suomalaisen uutismedian päätoimittajalle, toimituspäällikölle, pääkirjoitustoimittajalle tai vastaavissa tehtävissä toimiville henkilöille sekä lisäksi satunnaisotannalla 50:lle sanomalehdistön päätoimittajalle.

Vastauksia kyselyyn kertyi lopulta 30. En tarkastele tuloksia lomake lomakkeelta vaan yhtenä kokonaisuutena, mikä takaa vastaajien anonyymiyden vielä paremmin. Vastaajista 27 ilmoitti olevansa päätoimittaja, 2 toimituspäälliköitä ja 1 sekä päätoimittaja että toimitusjohtaja (kuva 3). Vastaajista 16 kertoi työskennelleensä päätoimittajana ja/tai toimituspäällikkönä ennen nykyistä työtehtäväänsä, kun taas 14:lle nykyinen työtehtävä oli uusi.

4. Ammatti/asema

Vastaajien määrä: 30

Kuva 3. Kyselyyn vastanneiden päätoimittajien ammatti/asema.

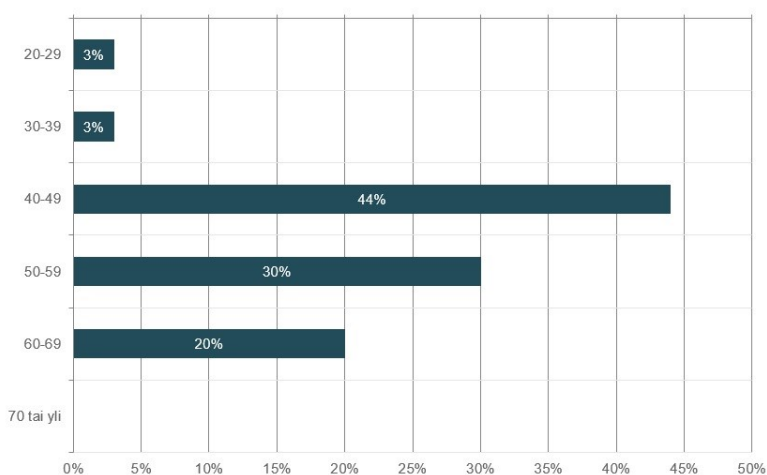
Valtaosalle vastaajista journalismin kenttä oli pidemmältä aikaväliltä tuttu. Vain kolme nykyisistä päätoimittajista ja/tai toimituspäälliköistä kertoi, että heidän urapolkunsaa on painottunut myös muihin kuin journalistisiin työtehtäviin. Kaksi heistä kertoi työskennelleensä aiemmin opettajana, joista toinen myös viestintätehtävissä ja toinen tiedottajana. Sen sijaan kolmas vastaajista kertoi toimineensa ennen journalistista työtä lähiohittajana ja tehneensä mielenterveystyötä kymmenen vuoden ajan.

6.1 Vastaajien taustatiedot

Kyselyn ensimmäisen osion tarkoituksena oli selvittää opinnäytetyön kannalta oleellisia taustatietoja sanomalehdistön päätoimittajista. Jätin sukupuoli-kysymyksen tietoisesti tämän opinnäytetyön ulkopuolelle ja tätä päätöstä perustelen tarkemmin pohdinnoissa luvussa 7.4. Kyselytutkimus lähti liikkeelle selvittämällä vastaajien ikäluokkaa, ja vastausvaihtoehdot olivat aina 20-vuotiaasta yli 70-vuotiaaseen. Lopputulemana vastaajia oli jokaisesta paitsi vanhimmasta ikäluokasta (kuva 4). Eniten kyselyyn vastasi 40–49-vuotiaita päätoimittajia (8 kappaletta). Toiseksi ja kolmanneksi eniten vastauksia keränneet vaihtoehdot olivat tätä vanhempia, 50–59-vuotiaita (9 kappaletta) ja 60–69-vuotiaita (6 kappaletta). Vain yksi 20–29-vuotias ja 30–39-vuotias päätoimittaja vastasi kyselyyn, mikä herättää tässä kohtaa uusia kysymyksiä päätoimittajien ikäluokasta.

2. Ikä

Vastaajien määrä: 30

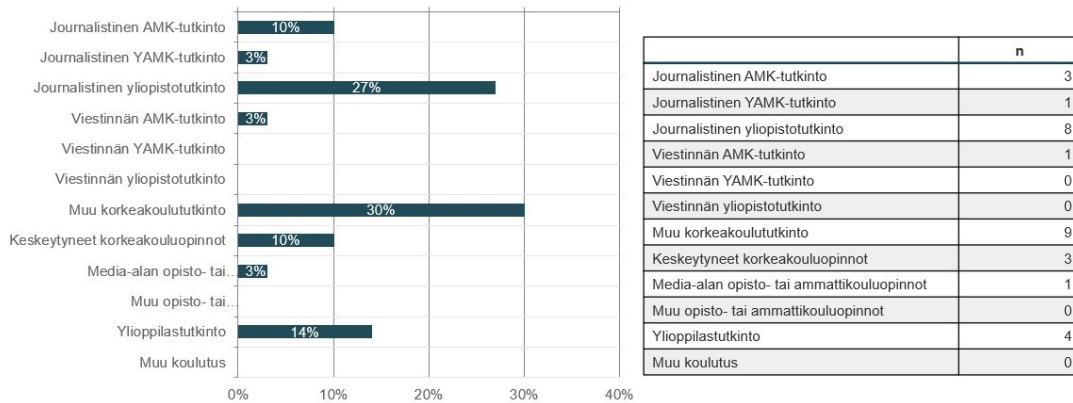
	n
20-29	1
30-39	1
40-49	13
50-59	9
60-69	6
70 tai yli	0

Kuva 4. Kyselyyn vastanneiden päätoimittajien ikäluokat.

Seuraavaksi kyselyssä paneuduttiin vastaajien koulutustaustaan, mikä on yksi opinnäytetyön kulmakivistä. Kyselytutkimuksesta käy ilmi, että vastaajilla on koulutustaustaa melko monipuolisesti (kuva 5). Eniten vastauksia saivat vastausvaihtoehdot ”muu korkeakoulututkinto” yhdeksällä ja ”journalistinen yliopistotutkinto” kahdeksalla vastausvalinnalla. Näiden lisäksi neljä vastaajista kertoi koulutustaustakseen ylioppilastutkinnon, kolme keskeytyneet korkeakouluopinnot ja journalistisen AMK-tutkinnon, ja yksittäiset henkilöt journalistisen YAMK-tutkinnon, viestinnän AMK-tutkinnon sekä media-alan opisto- tai ammattikouluopinnot.

3. Koulutustausta

Vastaajien määrä: 30

Kuva 5. Kyselyyn vastanneiden päätoimittajien koulutustausta.

Vastaajien oli mahdollista myös avata koulutustaastaansa enemmän avoimessa kohdassa, johon vastauksia kertyi yhteensä 22 kappaletta (kuva 6). Näissä vastauksissa valtaosassa toistui Tampereen yliopisto, jossa osa kertoi opiskelleensa yhteiskuntatieteiden maisteriksi pääaineenaan tiedotusoppi sekä hallintotieteiden maisteriksi ja yhteiskuntatieteiden maisteriksi pääaineenaan jokin muu kuin tiedotusoppi. Muutama vastaajista mainitsi toimittajatutkinnon, jolla viitataan Tampereen yliopiston edeltäjän eli Yhteiskunnallisen Korkeakoulun kaksivuotiseen toimittajatutkintoon. Kun Yhteiskunnallinen Korkeakoulu vuonna 1966 muuttui Tampereen yliopistoksi, muuttui myös vuonna 1925 perustettu sanomalehtitutkinto toimittajatutkinnoksi. (Kurvinen 2014, 83–97.)

Avoimesta kohdasta erottuivat selkeästi vastaukset ”Sanoman toimittajakoulussa taloustoimittajan erikoistutkinto vuonna 1998” ja ” Laajasalon opiston tiedotusopin linjan 1983–84. Se ratkaisi uravalintani! Se oli erityisen hyvin toimittajan ammattiin valmistava koulumainen, suunnilleen approbaturin verran yliopiston viestinnän aineita opettava huippukurssi”. Lisäksi yksi vastaajista kertoi opiskelleensa Helsingin yliopistossa valtiotieteiden maisteriksi pääaineenaan poliittinen historia ja Isossa-Britanniassa Henley Business Schoolissa liiketoimintajohtamisen maisteriksi (Master of Business Administration). Myös yhden tiedotusoppia opiskelleen päätoimittajan sivuaineopinnot kiinnittivät huomion monipuolisuudellaan: kansainvälinen politiikka, kirjallisuustiede, teatterin ja draaman tutkimus, sosiologia ja valtio-oppi.

Toimittajatutkinto Medianomi Tampereen yliopisto

Filosofian maisteri, Suomen historia, Jyväskylän yliopisto
MBA, Henley Business School, Iso-Britannia
Laajasalon opiston tiedotusopin linja 1983–84
Filosofian tohtori, journalistiikka, Jyväskylän yliopisto
Suomeneteläseuran puolesta, koulutuslaitos, lehtien ja aikakauslehtien, osastojen, valtuustojen
Sanoman toimittajakoulussa taloustoimittajan erikoistutkinto, v. 1998
Yhteiskuntatieteiden maisteri, pääaine tiedotusoppi. Toiset pääaineopinnot kansainvälisestä politiikasta

Oulun ammattikorkeakoulu medianomi YAMK VTM, Helsingin yliopisto, pääaine poliittinen historia Mediatekniikan insinööri (AMK) Hallintotieteiden maisteri Filosofian maisteri Oulun yliopisto

Kuva 6. Sanapilvi kyselyyn vastanneiden päätoimittajien koulutustaustasta.

6.2 Päätoimittajuuden taustatiedot

Koska vastaajista valtaosa kertoi työskentelevänsä parhaillaan päätoimittajana sen sijasta, että toimisi toimituspäällikkönä ja/tai toimitusjohtajana, puhuttelen tästä eteenpäin kaikkia vastaajia päätoimittajiksi lukuun ottamatta kohtia, joissa selkeästi viitataan toimituspäällikkönä tai toimitusjohtajina työskenteleviin vastaajiin.

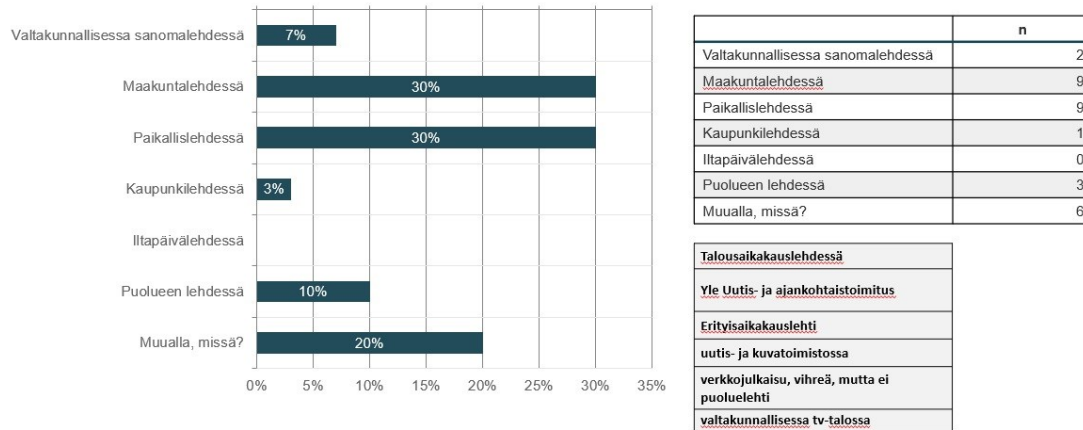
Päätoimittajista yhteensä yhdeksän kertoi työskentelevänsä maakuntalehdessä ja paikallislehdessä, kun taas vastaajista kolme toimi puolueen lehdessä, kaksi valtakunnallisessa sanomalehdessä sekä yksi kaupunkilehdessä (kuva 7). Kysymykset, jotka olisivat selvittäneet lehden maantieteellisen sijainnin tai sanomalehden levikin, jätin tietoisesti tämän kyselyn ulkopuolelle. Tätä valintaani perustelen enemmän pohdinnoissani luvussa 7.4.

Vastaajien oli mahdollista valita annettujen vaihtoehtojen lisäksi kohta ”muualla, missä?”, jonka valitsi kuusi kyselyn vastaajista. Vastauksista kävi ilmi, että kuusi kyselyyn vastannutta päätoimittajaa työskenteli muulla kuin sanomalehdissä, joiden päätoimittajia kyselyni oli tarkoitus tavoittaa. Nämä vastaajat kertoivat työskentelevänsä aikakauslehdissä, Ylen Uutis- ja ajankohtaistoimituksessa ja valtakunnallisessa tv-talossa. Lisäksi eräs vastaajista työskentelee uutis- ja kuvatoimituksessa ja yksi verkkojulkaisussa, joka on arvoiltaan vihreä, mutta ei varsinaisesti puoluelehti. Nämä

kuusi vastausta eivät varsinaisesti kuulu opinnäytetyöni aiheeseen näkökulman rajauksen vuoksi, mutta tätä pohdintaa jatkan enemmän luvussa 7.4.

5. Työskentelen päätoimittajana...

Vastaajien määrä: 30

Kuva 7. Kyselyyn vastanneiden päätoimittajien työpaikat.

Kyselyssä oli kaksi avointa kohtaa, joiden tarkoituksena oli selvittää, kuinka kauan vastaajat ovat työskennelleet toimittajana mukaan lukien vuodet nykyisessä työtehtävässä ja kuinka kauan päätoimittajana, toimituspäällikkönä tai toimitusjohtajana. Vastauksista käy ilmi, että valtaosa vastaajista on työskennellyt toimittajana useiden vuosikymmenien ajan. Vain kuudella kyselyyn vastanneista päätoimittajista kokemusta oli alle 20 vuoden ajalta, mutta niistäkin useimmalla luku oli vain parista vuodesta kiinni. Pisimpään toimittajana olivat työskennelleet kaksi henkilöä, joilla molemmilla oli työkokemusta takana noin 40 vuoden ajalta.

Nykyisessä työtehtävässä vastaajat ovat toimineet huomattavasti vähemmän aikaa. Pisimpään päätoimittajana on työskennellyt henkilö, jolla on 22 vuotta takana samassa työtehtävässä. Tuorein päätoimittaja oli puolestaan ehtinyt toimia tehtävässä vasta puolen vuoden ajan. Tähän väliin jääneet vastaukset kulkivat hyvin laidasta laitaan. Yksi vastaajista kertoi työskentelevänsä lehden varapäätoimittajana ja tätä tehtävää olivat edeltäneet vuodet toimituspäällikön työtehtävissä. Toinen puolestaan on työskennellyt toimituspäällikkönä nyt kolmen ja puolen vuoden ajan. Eräs päätoimittaja on työskennellyt nykyisen työpaikan johtotehtävissä puolentoistavuoden ajan, mitä ennen hän oli ollut päätoimittajana kahden ja toimituspäällikkönä viiden vuoden ajan. Lisäksi pari muuta henkilöä kertoivat vuorotelleensa sekä päätoimittajan että toimituspäällikön työtehtävissä.

6.3 Muut taustatekijät

Vastauksista kävi ilmi, että kolme kyselyyn vastanneista päätoimittajista työskentelee puhtaasti puolueen lehdessä, kun taas yksi vastaajista arvoltaan vihreässä verkkojulkaisussa, jota ei kuitenkaan määritellä virallisesti puolueen julkaisuksi. Itsensä poliittisesti aktiiviseksi määrittivät kyselyssä yhteensä neljä päätoimittajaa, mikä on edellisten vastauksien kanssa sopusoinnussa. On toki mahdotonta sanoa, ovatko kyseessä samat vastaajat, mutta anonyymien kyselyn valossa tällaisen johtopäätöksen tekeminen on mahdollista.

Avoimessa kohdassa vastaajien oli mahdollista kertoa halutessaan enemmän poliittisesti aktiivisuudestaan. Yksi vastaajista kertoi olevansa puolueen jäsen, paikallisyhdistyksen hallituksessa sekä puoluevaltuuston varsinainen jäsen. Muut vastaajat kertoivat seuraavansa ja osallistuvansa työnsä kautta aktiivisesti poliittiseen keskusteluun, mutta eivät puolue toimintaan. Päätoimittajien, jotka vastasivat kielteisesti kysymykseen poliittisesta aktiivisuudesta, oli myös mahdollista avata poliittista taustaansa tarkemmin, mikäli sellaista sattui olemaan. Näitä vastauksia kertyi yhteensä seitsemän. Yksi vastaajista kertoi, että on työskennellyt kahden eri puolueen lehdessä kesä- tai määräaikaistöissä. Aikaisemmin poliittisesti aktiivisia olivat olleet yhteensä kolme vastaajista, jotka kertoivat toimineensa esimerkiksi kunnanvaltuutettuna, ylioppilaskunnan edustajistossa ja kotikunnan valtuustossa ennen päätoimisia toimittajan työtehtäviä. Yksi vastaajista kertoi omistavansa erään puolueen jäsenkirjan. Toinen vastaajista taas kertoi seuraavansa yhteiskunnallisia asioita työnsä puolesta, minkä vuoksi työn kuvaan kuuluu automaattisesti poliittinen ulottuvuus. Tätä hän ei kuitenkaan rinnasta puoluepoliittiseen aktiivisuuteen. Erään puoleen lehden päätoimittajaksi esittäytynyt avasi poliittista taustaansa näin vastausvaihtoehtonaan ”ei poliittisesti aktiivinen”:

Olen aikanaan tullut politiikkaan ilman järjestötaustaa eduskuntavaaliehdokkaaksi suostumisen kautta. Sitä myötä minut pyydettiin nykyisen päätoimittamani lehden toimittajaksi, ja jäin sille tielle. Olen suostunut muutaman kerran (ikään kuin tuki-) ehdokkaaksi, mutta minulla ei ole mitään henkilökohtaista ambiitiota edetä politiikassa! Puolueen lehden päätoimittajana koen kuitenkin osallistuvani osaltani politiikkaan, vaikka en olekaan politiikan toimija.

Kyselyyn vastaavia pyydettiin arvottamaan (kuva 8), kuinka he itse kokevat tiettyjen taustatekijöiden vaikuttaneen heidän nykyiseen asemaansa asteikolla 1 (ei lainkaan) – 5 (erittäin paljon). Päätoimittajista noin 37 prosenttia kokee, että ei-journalistisella koulutuksella on ollut jonkin verran vaikutusta heidän nykyiseen työasemaansa ja toiset noin 37 prosenttia, että koulutuksella ei ole ollut

lainkaan merkitystä. Sen sijaan journalistisesta koulutustaustasta 33,3 prosenttia kokee olleen paljon hyötyä ja 13,3 prosenttia erittäin paljon. Kuitenkin myös 30 prosenttia vastaajista koki, ettei journalistisellakaan kouluttautumisella ole ollut nykyiseen työasemaan lainkaan vaikutusta. Koulutustaustan sijasta 53,3 prosenttia päätoimittajista kokee, että aiemmalla työkokemuksella olisi ollut erittäin paljon vaikutusta työtehtävään ja 30 prosenttia sitä mieltä, että paljon.

86,7 prosenttia vastaajista koki, ettei poliittisella taustalla ole ollut lainkaan vaikutusta asemaan päätoimittajana, mutta 6,7 prosentin mielestä vaikutusta on ollut paljon. Järjestötaustasta tai muusta yhteiskunnallisesta vaikuttamisesta kokee olleen paljon hyötyä 13,3 prosenttia, jonkin verran hyötyä 20 prosenttia ja ei lainkaan hyötyä 66,7 prosenttia vastaajista. Vapaa-ajan toiminnan kokee vaikuttaneen nykyiseen työasemaan paljon 10 prosenttia vastaajista ja jonkin verran 36,7 prosenttia.

9. Kuinka koet seuraavien tekijöiden vaikuttaneen nykyiseen työasemaasi?

Vastaajien määrä: 30

	Ei lainkaan	Jonkin verran	Paljon	Erittäin paljon	En halua vastata	Keskiarvo	Mediaani
Koulutustausta (ei journalistinen)	36,6%	36,7%	16,7%	6,7%	3,3%	2,0	2,0
Koulutustausta (journalistinen)	30,0%	20,0%	33,3%	13,3%	3,4%	2,4	2,5
Aiempi työkokemus	6,7%	10,0%	30,0%	53,3%	0,0%	3,3	4,0
Poliittinen tausta	86,7%	6,6%	6,7%	0,0%	0,0%	1,2	1,0
Järjestötausta tai muu yhteiskunnallinen toiminta	66,7%	20,0%	13,3%	0,0%	0,0%	1,5	1,0
Vapaa-ajan toiminta	53,3%	36,7%	10,0%	0,0%	0,0%	1,6	1,0
Muu, mikä?	46,6%	10,0%	20,0%	16,7%	6,7%	2,3	2,0

Kuva 8. Kyselyyn vastanneiden päätoimittajien näkemys erilaisten tekijöiden vaikutuksista nykyiseen asemaan.

Vastaajille annettiin myös mahdollisuus vastata, mikäli kokivat aiemmin lueteltujen asioiden lisäksi jonkin muun tekijän vaikuttaneen heidän työtehtäväänsä päätoimittajana. Vapaan kentän vastauksissa nousee esiin monipuolisesti eri tekijöitä, joita ilmennän alla olevalla sanapilvellä (kuva 9).

Ahkeruus, pätevyys
Rakkaus lajiin
Kokemukset kv kriisialueiden vapaaehtoistyöstä
Yhteiskunnallinen kiinnostus
Ammattitaito, laajasti hankittu työkokemus
Aiempi työhistoria: kaikki kytkeytyy kaikkeen
Ratkaisevaa se, että oli nousujohteinen ura omassa mediassa
Yleinen aktiivinen mukanaolo kaikessa vihreässä
Syntyperäiset juuret lehden levikkikunnassa
Kiinnostus äidinkieleen ja kirjoittamiseen
Aiempi työkokemus oli erittäin tärkeä osasy. Lisäksi "sattuma"
Työssä osoitettu osaaminen
Toimialan tuntemus
Taloulosaaminen/johtamistaidot
Verkostot
Asenne

Kuva 9. Kyselyyn vastanneiden päätoimittajien näkemys erilaisten taustatekijöiden vaikutuksista nykyiseen asemaan.

Avoimeen kohtaan, jossa toimittajat saivat kertoa tekijöitä, joiden koki olleen haitaksi nykyisessä työasemassa, keräsi 12 vastausta, joista yhtä vastausta lukuun ottamatta toisti, ettei mikään tekijä ollut vaikuttanut päätoimittajuuteen negatiivisesti. Ainoastaan yhtä päätoimittajaa harmitti nykyisessä asemassa se, ettei julkaisun linjauksen vuoksi päätoimittaja voi kuulua mihinkään yhdistystoimintaan tai kaupalliseen yritystoimintaan.

7 JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTAA

Tarkoitukseni oli opinnäytetyössäni tarkastella suomalaisen sanomalehdistön päätoimittajien taustoja. Toteuttamani kyselytutkimus saavutti 30 päätoimittajaa ja/tai toimituspäällikköä, mikä on pieni otanta suhteutettuna siihen, kuinka paljon sanomalehtien päätoimittajia on tai kuinka monelle päätoimittajalle kysely lähti. Lisäksi kysymyksessä 6 selvisi, että 20 prosenttia kyselyyn vastanneista päätoimittajista ei varsinaisesti kuulu rajaamaani kohderyhmään, sillä he kertovat työskentelevänsä muualla kuin sanomalehdistössä. Heidän vastauksiaan on kuitenkin mahdotonta erottaa muiden joukosta, joten olen tilanteen vuoksi joutunut tarkastelemaan myös heidän vastauksiaan osana kokonaisuutta. Tämä tieto on hyvä tiedostaa ja pitää mielessä johtopäätöksissä.

7.1 Työkokemus koulutustaustaa merkittävämpi tekijä

Yksi keskeisistä motivaattoreista opinnäytetyön tekemiseen oli kiinnostukseni saada tietää, kuinka monella toimittajalla on journalistinen koulutustausta. Koska toimittajat ovat yhtenä kohderyhmänä laaja, oli näkökulmaa rajattava. Päädyin lopulta kysymään, kuinka monelta sanomalehdistön päätoimittajalta vaaditaan journalistista koulutustaustaa vastuullisessa työtehtävässä toimimiseen. Ennakko-oletukseni oli, että suurimmalla osalla suomalaisen sanomalehdistön päätoimittajista on journalistinen koulutustausta, mutta taustalla on mahdollisesti myös jokin muu korkeakoulututkinto.

Saamieni vastauksien perusteella tämä ennako-oletus pitää osittain paikkansa. Kyselyyn vastanneilla päätoimittajilla noin 40 prosentilla on journalistinen tai viestinnällinen koulutustausta. Sen sijaan 30 prosentilla vastaajista on muu korkeakoulututkinto. Lisäksi osalla vastaajista on sekä journalistinen koulutustausta että tutkinto täysin toiselta alalta. Tekemäni tutkimuksen perusteella voisi kuitenkin olettaa, ettei puhtaasti journalistisella koulutustaustalla ole enää paljoakaan merkitystä siinä vaiheessa, kun päätoimittajaksi pyrkivällä henkilöllä on taustallaan journalistista työkokemusta useiden vuosien, jopa vuosikymmenten ajalta. Myös avoimen kohdan vastauksista käy ilmi, etteivät päätoimittajat itse pidä koulutustaustaansa kovinkaan merkittävänä taustatekijänä nykyiseen työasemaan, vaan kokevat, että ylenemiseen on vaikuttanut pikemminkin vuosien aikana kertynyt journalistinen työkokemus ja alan tuntemus.

Tutkimukseni osoittaa, että päätoimittajana työskentelevät henkilöt ovat selkeästi vanhempaa ikäpolvea, aina 40-vuotiaasta ylöspäin. Tämä herättää kysymyksen, kuinka paljon ikä lopulta vaikuttaa päätoimittajan valintaan. Valitaanko kahden vaihtoehdon väliltä mahdollisesti vanhempi henkilö vain siksi, että henkilöllä uskotaan olevan enemmän kokemusta niin työelämästä kuin elämästä ylipäätään? Vai johtuuko päätoimittajien ikien painottuminen vanhempaan ikäluokkaan siitä, ettei nuoret alan toimijat uskalla hakea tai ole kiinnostuneita hakemaan johtotehtäviin, vaikka voisivat tulla valituksi?

Kyselyyn vastanneet päätoimittajat ovat työskennelleet täysipäiväisesti journalistisissa työtehtävissä keskimäärin 27 vuotta, kun taas nykyisessä päätoimittajan roolissa huomattavasti vähemmän aikaa. Kun tämä otetaan huomioon yhdessä koulutustaustojen ja ikien kanssa, voisi olettaa, että päätoimittajan valintaan on vaikuttanut todennäköisesti enemmän iän myötä kertynyt kokemus niin työelämän kuin henkilökohtaisen elämän varrelta kuin puhtaasti journalistinen koulutustausta. Koska monella päätoimittajalla on taustallaan myös jokin muu kuin journalistinen tutkinto, tarkoittaa se, että heillä on myös erikoistuminen johonkin muuhun spesifiin aiheeseen ja siten laajempi käsitys esimerkiksi yhteiskunnallisista aiheista. Hyvä yleistieto on lähtökohtaisesti piirre, jota toimittajissa arvostetaan.

90 prosenttia kyselyyn vastanneista päätoimittajista kertoi työuransa keskittyneen journalistisiin työtehtäviin. Ainoastaan 10 prosenttia kertoi toimineensa muissa kuin journalistisissa työtehtävissä kuten viestinnän parissa. Yksi henkilö oli työskennellyt aiemmin myös opettajana, ja toinen tehnyt pidemmän työuran sosiaali- ja terveysalalla. Ennen tutkimuksen tekemistä pohdin sitä, päädytäänkö alalle kuinka usein muilla tavoin kuin pyrkimällä alalle päämäärätietoisesti ja opiskelemalla journalismia tai journalistiikkaa. Vastauksien perusteella voisi olettaa, ettei se ole kovin tyyppistä, mutta tosielämässä tekemäni havainnot eivät vastaa tutkielman tuloksia. Siksi suhtaudun tuloksiin kriittisesti enkä halua yleistää niitä koskemaan koko suomalaisen sanomalehdistön päätoimittajia.

Uskon, että tämän opinnäytetyön tuloksiin vaikuttaa hyvin pitkälti sukupolvi, jota suurin osa vastaajista edustaa. Mikäli sama kyselytutkimus toteutettaisiin kymmenen vuoden päästä ja vastaajien joukossa olisi uusi sukupolvi, voisivat tulokset olla todennäköisesti aivan toisenlaisia. Oma näkemysni aiheesta on kuitenkin se, että alalle päädytään myös muita polkuja pitkin, esimerkiksi vaihtamalla alaa, jolloin toimittajalla on taustallaan jo yksi tutkinto ja mahdollisesti työkokemusta täysin toiselta alalta.

7.2 Poliittinen aktiivisuus osa päätoimittajan työnkuva

Yksi oletuksistani oli myös se, että päätoimittajat ovat poliittisesti melko puolueettomia, eivätkä kovinkaan halukkaita avaamaan julkisesti henkilökohtaisia taustojaan, vaikka ammattikuva onkin hyvin julkinen. Tämä oletamus pitää ainakin poliittiselta kannalta paikkansa, sillä 87 prosenttia päätoimittajista kertoi olevansa poliittisesti epäaktiivisia. 13 prosenttia vastaajista, jotka vastasivat myöntävästi kysymykseen poliittisesta aktiivisuudesta, avasivat myös vastausvalintaansa. Näistä vastauksista kävi ilmi, että heille aktiivisuus tarkoitti politiikan tarkkaa seuraamista ja osallistumista keskusteluun jo pelkästään työnkuvan vuoksi. Ainoastaan yksi vastaajista kertoi olevansa jonkin puolueen jäsen ja aktiivisesti mukana sen toiminnassa. Tämän lisäksi tutkimuksessa kävi ilmi, että 10 prosenttia vastaajista toimii jonkin puoluelehden päätoimittajana. Vastauksista voisi siis tehdä johtopäätöksen, että yksi vastaajista on sekä puoluelehden päätoimittaja että aktiivinen puolueen jäsen, kun taas loput vastaajista poliittisesti puolueettomia, mutta aktiivisia politiikan seuraajia ja keskusteluun osallistuvia päätoimittajia. Mikäli päätoimittaja on poliittisesti aktiivinen ja selkeästi jonkin puolueen kannattaja, on ammatillisesti eettistä, että asian tekee myös muille näkyväksi.

7.3 Ammattitaidolla vai rakkaudesta lajiin?

Opinnäytetyöni ensisijainen tutkimuskysymys oli, minkälaiset tekijät ovat vaikuttaneet suomalaisen sanomalehdistön päätoimittajien urapolun etenemiseen nykyiseen asemaan? Kyselytutkimus osoittaa, että päätoimittajat itse kokevat yhtenä merkittävimpänä tekijänä aiemman työkokemuksen. Toiseksi suurin merkitys vastauksien perusteella on koulutustaustalla, mutta järjestyksessä ei-journalistinen ja journalistinen. Vapaa-ajan toiminnalla, järjestötaustalla tai muulla yhteiskunnallisella toiminnalla koetaan olevan jonkin verran vaikutusta asemaan päätoimittajana kuten myös poliittisella taustalla. Avoimista vastauksista taas käy ilmi, että esimerkiksi luonteenpiirre, asenne ja verkostot ovat vaikuttaneet vastaajien urapolun etenemiseen nykyiselle paikalle. Myös puhtaalla sattumalla on ollut oma osansa pelissä.

Lisäksi tarkastelin opinnäytetyössäni sitä, kuinka yleistä on, että toimittaja etenee päätoimittajaksi ilman journalistista koulutusta. Tämän opinnäytetyön pohjalta voisi sanoa sen olevan yleistä, mutta on otettava jälleen huomioon se, että vastauksissa kuuluu ainoastaan 30 ihmisen ääni. Koulutuksen arvostus on kasvanut vuosi vuodelta, ja esimerkiksi Yle vaatii palkkaamiltaan kesätoimittajilta

alan opintoja tai valmista tutkintoa (Yle 2022). Tämän vuoksi journalismin kentälle voidaan mahdollisesti odottaa tulevaisuudessa aiempaa vähemmän toimittajia, joilla ei ole journalistista koulutustaustaa. Muutos näkyy luonnollisesti myös päätoimittajissa, joilta odotetaan journalismin tunte-
musta, sillä päätoimittajan täytyy tietää, mistä kaikesta hän on vastuussa.

Kyselyn vastauksista ei selviä, millaisista tekijöistä voisi puolestaan olla haittaa toimiessaan päätoimittajan asemassa. Tällaisia tekijöitä voi mahdollisesti olla olemassa, vähintäänkin ihmisten omista asenteista ja ennako-oletuksista johtuen, mutta saamieni tulosten perusteella on mahdollista sanoa, mitä tällaiset tekijät olisivat. Mikäli tuloksista olisi käynyt jotain ilmi, olisi jatkokysymyksenä voinut esittää, ovatko tekijät todellisuudessa haittatekijöitä. Tällaisesta tapauksesta hyvänä esimerkkinä toimii Korhosen tapaus, jota avasin enemmän luvussa 4.4. Hänen tapauksessaan seksuaalisella suuntautumisella ei olisi pitänyt olla mitään tekemistä hänen ammattitaitonsa kanssa.

Tutkimuksen tulokset ovat pitkälti sellaisia kuin osasin odottaakin, mutta vastauksien vähäisyyden takia en pidä niiden pohjalta muodostuneita johtopäätöksiä kovinkaan luotettavina. Omat havain-
toni perustuvat siihen, että työnantajat ovat kiinnostuneita toimittajan aiemmasta työkokemuksesta ja antavat sille mahdollisesti suuremman painoarvon kuin tutkintotodistukselle. Sillä, miten ja missä henkilö on aiemmat työtehtävänsä hoitanut, on todennäköisesti suurempi painoarvo kuin sillä, missä ja kuinka pitkään henkilö on mitään alaa opiskellut. Tutkintotodistus on mielestäni arvokas todiste siitä, että ammattitaidon lisäksi henkilöllä on myös alan ammatillista tuntemusta, jota ei välttämättä ole suoraan työelämästä ehtinyt vielä kertyä.

Henkilökohtaisesti minut yllätti eniten saamani neljä vastausta, jotka kertoivat koulutustaustakseen ylioppilastutkinnon. Mielestäni tämä kuvaa varsin hyvin vanhemman sukupolven toimintamalleja, jolloin sananlasku ”tekeväille töitä riittää” piti todennäköisemmin paikkaansa. Avoimista vastauksista silmiini pistävät puolestaan kommentit, jotka viittaavat ”rakkaudesta lajiin” -asenteeseen. Pidän sitä osittain vaarallisena terminä, sillä kyseisellä sanaparilla on helppo väistää alan haasteita muun muassa työn kuormittavuuden ja hinnoittelun osalta. Kun henkilö kertoo tekevänsä työtä rakkaudesta lajiin, saattaa hänelle helposti kertyä harteilleen liian suuri työtaakka, joka voi pidemmällä tähtäimellä johtaa muun muassa työuupumukseen. Työtä rakkaudesta lajiin tekevälle henkilölle ei olla välttämättä valmiita maksamaan tekemästään työstä kuuluvaa hintaa, sillä ulkopuolisen silmissä työnteko voi näyttäytyä puoliksi harrastuksena eli puoli-ilmaisena.

7.4 Kehitysehdotuksia ja jatkokysymyksiä

Kun vastaajien määrää suhteutetaan siihen, kuinka monelle päätoimittajalle kutsu kyselyyn lähetettiin, en ole täysin tyytyväinen lopputulokseen. Toisaalta vastauksien määrä on suurempi kuin uskalsin odottaa ja arvostan jokaista vastausta. Silti koen, että johtopäätökset ja niiden peilaaminen alan kokonaiskuvaan eivät anna siitä kovin todenmukaista kuvaa. Olen varma, että mikäli jokainen sanomalehdistön päätoimittaja olisi vastannut kyselyyn, olisivat tulokset todennäköisesti hyvin erilaisia. Siksi sanoisin, että tekemäni johtopäätökset ovat pikemminkin varovaisia päätelmiä kuin tiukkoja ja tarkkoja totuuksia.

Kyselylomakkeen kysymyksiä miettiessäni tein tietoisin valinnan ja jätin kysymättä vastaajien sukupuolta. Juha Matias Leinonen kirjoitti Journalistiliiton ammattilehti Journalistiin elokuussa 2021 journalismin naisistumisesta. Esimerkiksi Journalistiliiton alle 30-vuotiaista jäsenistä 64 prosenttia ja alan opiskelijoista jopa 80 prosenttia on naisia (Leinonen 2021). Koen, että mikäli olisin kysynyt vastaajien sukupuolta, olisi minun pitänyt käsitellä opinnäytetyössäni sukupuolta laajemmin ja selvittää esimerkiksi se, millainen sukupuolijakauma on niin journalismin kentällä kuin tarkemmin sanomalehdistön päätoimittajien keskuudessa. Mielestäni yksistään journalismin sukupuolittumisesta saisi kokonaisen opinnäytetyön aiheen, jolloin tekijä voisi tutkia tarkemmin esimerkiksi sitä, vaaditaanko nais(pää)toimittajilta enemmän alan koulutusta tai kuinka binäärinen on journalismin tekijöiden joukko Suomessa.

Lisäksi en selvittänyt opinnäytetyössäni vastaajien tai heidän edustamansa joukkoviestinnän maantieteellistä sijaintia. Perustelen päätökseni sillä, etten kokenut sitä yhtä merkittäväksi tekijäksi kuin esimerkiksi vastaajien koulutustaustan. Toki sillä, missä henkilö sattuu asumaan ja missä hän on esimerkiksi suorittanut opintojaan, voi olla iso vaikutus työllistymismahdollisuuksiin. Ajattelen, että tässä kohtaa kyse on kuitenkin enemmän sattumasta, sillä Pohjois-Suomessa opiskellut henkilö voi luoda yhtä hyvin uran kannalta ratkaisevia verkostoja kuin Etelä-Suomessa opiskellut henkilö. Toisaalta opinnäytetyön ulkopuolelle jäi myös sen tarkastelu, onko sanomalehden sijainnilla ja sanomalehden koolla vaikutusta siihen, kuka päätoimittajaksi valitaan. Mielestäni voisi olla syytä kysyä, ovatko päätoimittajan kriteerit tiukemmat valtakunnallisessa sanomalehdessä kuin pienessä paikallislehdessä.

Kyselyyn vastanneista päätoimittajista kuusi kertoi työskentelevänsä muualla kuin sanomalehdissä ja rajautuivat näin ollen pois opinnäytetyöni aiheesta. Näitä tuloksia oli kuitenkin mahdoton erottaa

anonyymien vastauksien joukosta, sillä tarkastelin tuloksia yhtenä kokonaisuutena. Näin ollen pohdin, olisiko opinnäytetyöni aiheen rajausta pitänyt jättää alun perin laajemmaksi ja huomioida tutkimuksessa sanomalehdistön päätoimittajien sijasta kaikkien medioiden päätoimittajat. Tämä olisi toisaalta laajentanut aihetta entisestään siihen nähden, miten laajasta opinnäytetyöstä on kyse ja juuri siksi aiheen rajausta oli tämän tutkielman osalta välttämätöntä. Toisaalta vastuun voisi vierittää tässä kohtaa myös vastaajien harteille: kysely oli osoitettu nimenomaan suomalaisen sanomalehdistön päätoimittajille, jolloin esimerkiksi Ylen uutis- ja ajankohtaistoimituksen päätoimittajan vastaukset eivät ole niitä, mitä kyselylläni lähdin tavoittelemaan. Arvostan kuitenkin aikaa, jonka jokainen vastaaja valitsi käyttää osallistuakseen opinnäytetyöhöni.

Ennen kuin toteutin kyselytutkimuksen, odotin, että tuloksista kävisi ilmi asioita, jotka olisivat mahdollisesti olleet jollain tapaa haitaksi päätoimittajan asemassa. Kysymyskenttä oli avoin eikä kenenkään ollut pakko vastata kysymykseen. Saadut vastaukset olivat esimerkiksi ”Ei juuri ole ollut haittaa, päinvastoin” tai ”Omasta taustastani ei ole nykyisessä työtehtävässä mitään haittaa”, eli tämän tutkielman perusteella voisi olettaa, ettei kukaan vastaajista ole kokenut, että jostain tekijästä olisi ollut haittaa heidän nykyisessä työtehtävässään. Kysymyksen asettelun taustalla on Korhosen tapaus, jossa hänen seksuaalinen suuntautumisensa nähtiin todennäköisesti haittatekijänä Lapin kansan päätoimittajana toimimiselle. On toki hienoa, ettei kukaan vastaajista nostanut aihetta esiin, sillä seksuaalisella suuntautumisella ei pitäisi olla mitään tekemistä sen kanssa, onko henkilö pätevä toimimaan johtotehtävissä vai ei. En kuitenkaan kyselyn tulosten perusteella voi olettaa, että näin olisi. Kyselyn vastausprosentti päätoimittajien todelliseen määrään suhteutettuna on hyvin pieni ja kyseessä on hyvin henkilökohtainen kysymys. Voi siis olla yhtä todennäköistä, että joku vastaajista on kokenut esimerkiksi seksuaalisen suuntautumisen tai uskonnollisen vakaumuksen vaikuttaneen tavalla tai toisella heidän työhönsä, esimerkiksi sillä tavalla, että kokee tarpeelliseksi pitää työpaikalla tätä puolta itsestään piilossa.

Kyselylomakkeen viimeisessä kohdassa annoin päätoimittajille mahdollisuuden vapaaseen saanaan. Avoimeen kenttään kertyneissä vastauksissa oli pari hyvää kehitysideaa, joita en ollut huominnut huomioida kyselylomaketta tehdessäni. Yksi vastaajista olisi kaivannut kysymykseen 15 kohdan, jossa yksi vastausvaihtoehdoista olisi ollut ”Ei koske minua”, jonka olisi voinut valita kohdissa, jotka eivät koskeneet häntä tai joihin hänellä ei ollut näkemystä. Toinen vastaajista olisi kokenut tarpeelliseksi saada valita samassa kysymyksessä useamman vastausvaihtoehdon. Mielestäni nämä kehitysideat olivat hyviä huomioita ja olen vastaajien kanssa samaa mieltä. Lisäksi useamman vastausvaihtoehdon olisi pitänyt pystyä valitsemaan kysymyksessä 3, jossa tiedusteltiin

päätoimittajien koulutustaustaa. Monella päätoimittajalla on taustallaan useampi tutkinto, mutta kyselyssä oli mahdollisuus valita vain yksi. Heti kysymyksen perässä ollut tarkentava avoin vastauskenttä antoi kuitenkin päätoimittajille mahdollisuuden kertoa tarkemmin koulutustaustastaan, mikäli koki sen tarpeelliseksi.

LÄHTEET

Anttila, Hanna 2008. Sanomalehtialan sekatyömiehet – maakuntalehtien päätoimittajien työ ja ammatti-identiteetti. Jyväskylän yliopisto. Viestintätieteiden laitos. Journalistiikan pro gradu -tutkielma, 40–44. Hakupäivä 20.9.2022. <https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/18392/URN:NBN:fi:ju-200805061433.pdf?sequence=1>.

Arola, Janne 2021. Voittajan väsymys. Suomen lehdistö. Hakupäivä 20.9.2022. <https://suomenlehdisto.fi/kalajokiseudun-paatoimittaja-hanna-parhaniemi-uupui-vuosia-jatkuneisiin-vaikuttamisyri-tyksiin-ja-sanoo-taipuneensa-sisaiseen-painostukseen-nyt-han-puhuu-asiasta-rohkaistakseen-muita-va/>.

Heijari, Mika 2022. Mediatukien vaikutuksia arvioiva raportti julkaistu – Journalistiliitto pitää tukea välttämättömänä. Journalistiliitto. Hakupäivä 21.9.2022. <https://journalistiliitto.fi/fi/mediatukien-vaikutuksia-arvioiva-raportti-julkaistu-journalistiliitto-pitaa-tukea-valttamattomana/>.

Helsingin yliopisto 2022. Svenska social- och kommunalhögskolan. Hakupäivä 27.10.2022. <https://www.helsinki.fi/sv/svenska-social-och-kommunalhogskolan>.

Julkisen sanan neuvosto, 2011. Journalistin ohjeet ja liite. Hakupäivä 8.8.2022. https://www.jsn.fi/journalistin_ohjeet/.

Kalajokiseutu 2022. Annika Tiitto on Kalajokiseudun uusi päätoimittaja. Hakupäivä 25.9.2022. <https://www.kalajokiseutu.fi/uutinen/635002>.

Kinnunen, Silja 2022. Hakijamäärät media-alan korkeakoulutuksiin vähenivät. Journalisti. Hakupäivä 30.8.2022. <https://journalisti.fi/uutiset/2022/06/hakijamaarat-journalismin-korkeakoulutuksiin-vahenivat/>.

Koivunen, Salli 2019. Mitä päätoimittaja haluaa: sanomalehtien päätoimittajien toiveita tulevaisuuden journalistien osaamisesta. Turun ammattikorkeakoulu. Media-alan koulutus. Journalismi. Opin- näytetyö, 12–17. Hakupäivä 17.8.2022. <https://www.theseus.fi/handle/10024/171490>.

Koponen, Taneli 2019. Alma Median toimitusjohtaja Kai Telanne saa syytteen työsyrynnästä Aamulehden päätoimittajan valintaprosessissa. Lapin Kansa. Hakupäivä 2.9.2022. <https://www.lapinkansa.fi/alma-median-toimitusjohtaja-kai-telanne-saa-syytte/261537>.

Kurvinen, Heidi 2014. Toimittajakoulutus ja sukupuoli 1960–1980-lukujen Suomessa. Kasvatus & Aika 8 (1) 2014, 83–97. Hakupäivä 21.11.2022. <https://journal.fi/kasvatusjaaika/article/view/68575/29866>.

Kuutti, Heikki 2012. Mediasanasto. Issuu 2013. Hakupäivä 8.8.2022. <https://issuu.com/harriwickstrand/docs/mediasanasto>.

Laki sananvapauden käyttämisestä joukkoviestinnässä 460/2003. Hakupäivä 8.8.2022. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2003/20030460#L2P4>.

Leinonen, Juha Matias 2021. Journalismi naisistuu. Journalisti. Hakupäivä 27.10.2022. <https://journalisti.fi/artikkelit/2021/08/journalismi-naisistuu-journalistiliiton-jasenista-yli-puolet-ja-journalismin-opiskelijoista-jopa-80-prosenttia-on-naisia-mista-journalismin-naisistuminen-johtuu-ja-onko-silla-vaikutusta-sisaltoon/>.

Liikenne- ja viestintäministeriö 2021. Ehdotus pysyväksi avustusmekanismiksi journalismin tukemiseksi. Hakupäivä 21.9.2022. https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/162997/LVM_2021_10.pdf?sequence=1&isAllowed=y.

Liikenne- ja viestintäministeriö 2008. Lehdistötuki sisällytetään puoluetukeen. Hakupäivä 21.9.2022. <https://www.lvm.fi/-/lehdistotuki-sisallytetaan-puoluetukeen-770957>.

Liikenne- ja viestintäministeriö 2022. Mediatukien vaikutuksia arvioiva raportti julkaistu. Hakupäivä 21.9.2022. https://www.lvm.fi/-/mediatukien-vaikutuksia-arvioiva-raportti-julkaistu-1812198?fbclid=IwAR3weqLIJjw2YcNrEfG4IB5mwDPQEshA79QpqMDKcUaJ-zmw_A9H6mtVz18.

Medialiitto 2022, media-alan koulutukset. Hakupäivä 25.8.2022. <https://www.medialiitto.fi/uusi-kasvu/alan-koulutukset/>.

Nurmi, Ella 2014. Vallaton vastuunkantaja? Paikallislehden päätoimittajan valta, vastuu ja suhde työhönsä. Jyväskylän yliopisto. Viestintätieteiden laitos. Journalistiikan pro gradu -tutkielma, 25–29. Hakupäivä 20.9.2022. <https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/43290/URN%3aNBN%3afi%3ajyu-201404261585.pdf?sequence=1&isAllowed=y>.

Perkkilä, Päivi & Valli, Raine 2015. Nettikyselyt ja sosiaalinen media aineistonkeruussa. Teoksessa Ikkunoita tutkimusmetodeihin (toim. Juhani Aaltola & Raine Valli), 109–120. Jyväskylä: PS-kustannus.

Pihlaja, Hanna 2017. Journalistisen ammattiosaamisen tarve ja merkitys viestintäalalla. Haaga-Helia ammattikorkeakoulu. Journalismin koulutusohjelma. Opinnäytetyö, 54–57. Hakupäivä 17.8.2022. https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/134822/Hanna%20Pihlaja_2017.pdf?sequence=1&isAllowed=y.

Päätoimittajien yhdistys ry 2022. Hakupäivä 25.8.2022. <https://www.paatoimittajat.fi/>.

Päätoimittajat 2017. Päätoimittajan tehtävä on kirkas. Hakupäivä 23.9.2022. <https://www.paatoimittajat.fi/uutiset/paatoimittajan-tehtava-on-kirkas/>.

Tilastokeskus 2021. Kuvakaappaus. Opiskelijat ja tutkinnot. Suomessa suoritettut medianomitutkinnot vuonna 2020. Hakupäivä 21.9.2022.

Tilastokeskus 2020. Kuvakaappaus. Yliopistokoulutus. Suomessa suoritettut yliopistotutkinnot journalistiikan ja viestinnän parista vuonna 2019. Hakupäivä 21.9.2022.

Sulkava-lehti 2022. Yhteystiedot, toimitus. Hakupäivä 27.10.2022. <https://sulkavalehti.fi/yhteystiedot/>.

Suomen freelance-journalistit 2022. Hakupäivä 30.8.2022. <https://www.freet.fi/>.

Suomen Journalistiliitto 2020. SJL:n työmarkkinatutkimus 2020. Hakupäivä 20.9.2022. <https://journalistiliitto.fi/wp-content/uploads/2020/10/Journalistiliiton-tyomarkkinatutkimus-2020.pdf>.

Suomen Journalistiliitto 2022. Ammatti yhdistää. Hakupäivä 3.8.2022. <https://journalisti-liitto.fi/fi/liitto/tietoa-jasenistamme/ammatti-yhdistaa/>.

Tuomi, Jouni & Sarajärvi, Anneli 2018. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Uudistettu laitos. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Työmarkkinatori 2022a, työpaikkailmoitukset. Päätoimittaja, Huittisten Sanomalehti Oy, Huittinen. Hakupäivä 20.9.2022. <https://tyomarkkinatori.fi/henkiloasiakkaat/avoimet-tyopaikat/ee5ecb2b-5eb3-4555-9214-71705cf4d124/fi>.

Työmarkkinatori 2022b, työpaikkailmoitukset. Päätoimittaja, Sulkavan kotiseutulehti Oy, Sulkava. Hakupäivä 27.10.2022. <https://tyomarkkinatori.fi/henkiloasiakkaat/avoimet-tyopaikat/4aa3b25e-01dc-4dd5-8208-41593227256e/fi>.

Uutismedian liitto 2022a. Sanomalehtitieto. Hakupäivä 31.8.2022. <https://www.uutismediat.fi/sanomalehtitieto/>.

Uutismedian liitto 2022b. Sanomalehtihaku. Hakupäivä 20.9.2022. <https://www.uutismediat.fi/sanomalehtihaku/>.

Uutismedian liitto 2021. Suomalainen sanomalehdistö täyttää 250 vuotta. Hakupäivä 2.9.2022. <https://www.uutismediat.fi/ajankohtaista/suomalainen-sanomalehdisto-tayttaa-250-vuotta/>.

Uutismedian liitto 2020. Vaikuttamispyrkimykset ovat arkipäivää uutismedian päätoimittajille. Hakupäivä 25.9.2022. <https://www.uutismediat.fi/ajankohtaista/vaikuttamispyrkimykset-ovat-arkipaivaa-uutismedian-paatoimittajille/>.

Valtioneuvosto 2022. Puolueavustukset myönnetty vuodelle 2022. Hakupäivä 20.9.2022. <https://valtioneuvosto.fi/-/10616/puolueavustukset-myonnetty-vuodelle-2022>.

Valtioneuvoston asetus sanomalehdistön tuesta 389/2008. Hakupäivä 20.9.2022. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2008/20080389>.

Vastamäki, Jaana 2015. Kyselylomaketutkimus: tutkimusasetelman ja mittareiden valinta. Teoksessa Ikkunoita tutkimusmetodeihin (toim. Aaltola, Juhani & Valli, Raine), 121–132. Jyväskylä: PS-kustannus.

Yhdenvertaisuuslaki 1325/2014. Hakupäivä 20.9.2022. <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2014/20141325#Lidm45949344900384>.

Yle 2022. Ylen kesätoimittajaksi 2022. Hakupäivä 27.10.2022. <https://yle.fi/aihe/yleisradio/kesatoimittajaksi>.

Ängeslevä, Heta 2008. Johanna Korhonen: Lapin Kansa antoi potkut naispuolison takia. Turun Sanomat. Hakupäivä 2.9.2022. <https://www.ts.fi/uutiset/1074309805>.

LIITTEET

Liite 1 Kyselylomake suomalaisen sanomalehdistön päätoimittajille

Opinnäytetyön kyselylomake sanomalehdistön päätoimittajien taustoista

 Pakolliset kysymykset merkitty tähdellä (*)

TIETOSUOJAINFO

Tämä kysely on lähetetty kaikille Päätoimittajien yhdistys ry:n jäsenille, jotka ovat ilmoittaneet sähköpostiosoitteensa yhdistyksen rekisteriin. Kysely on osa opinnäytetyötä. Vastauksia ei yksilöidä, vaan kyselytutkimuksen tulokset käsitellään ja esitetään anonymisti.

Tietosuojainfo:

1. Kyselyn nimi: Opinnäytetyön kyselylomake sanomalehdistön päätoimittajien taustoista

2. Kyselyn voimassaoloaika: 05.10.2022 - 16.10.2022

3. Rekisterinpitäjä:

Oulun Ammattikorkeakoulu Oy

Y-tunnus 2509747-8

PL 222, 90101 OULU

4. Kyselyn vastuhenkilöiden yhteystiedot:

Roosa Sarajärvi

puh. +358 40 415 1704

m9saro00@students.oamk.fi

5. Oamkin tietosuojavastaava:

Ulla Virranniemi

tietosuoja@oamk.fi

6. Henkilötietojen käsittelyn tarkoitus: Tässä kyselyssä kerättyjä henkilötietoja käytetään opinnäytetyössä. Tiedot käsitellään anonymisti. Kyselyn tulokset julkaistaan opinnäytetöiden theseus-alustalla sekä tuloskoosteita voidaan mahdollisesti julkaista joukkoviestimissä.

7. Automaattinen päätöksenteko tai profilointi: Kyselyn data siirretään excel-ohjelmaan, jossa se käsitellään.

8. Kyselyssä kerättävät henkilötiedot: Kyselyssä kerätään epäsuoria henkilötietoja, kuten ikäluokka, ammatti/asema ja tiedot työkokemuksesta. Erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvista tiedoista kysytään tietoja poliittisesta suuntauksesta ja avoimeen kenttään vastaaja voi mahdollisesti kertoa muita erityisiin henkilötietoihin lukeutuvia tietoja (seksuaalinen suuntautuminen, uskonto). Näitä tietoja käsitellään erityisellä huolellisuudella ja siten, ettei lopullisesta raportista ole tietoja yhdistelemälläkään mahdollista selvittää vastaajan henkilöllisyyttä.

9. Tietolähteet: Tämän kyselyn tietolähteenä on Päätoimittajien yhdistys ry. Kysely lähetetään kaikille Päätoimittajien yhdistyksen jäsenille, jotka ovat ilmoittaneet sähköpostiosoitteensa yhdistykselle.

10. Henkilötietojen käsittelijät ja tarkastelijat: Tutkimusvaiheessa medianomiopiskelija Roosa Sarajärvi ja ohjaava opettaja Satu Koho, Oulun ammattikorkeakoulu.
11. Henkilötietojen siirrot muihin palveluihin: Tietoja ei luovuteta muihin palveluihin. Kyselyn tulokset ovat opinnäytetyön tekijän käytettävissä.
12. Tietojen säilytysaika: Tiedot säilytetään toistaiseksi, kunnes opinnäytetyö on kokonaisuudessaan valmis.
13. Tietojen siirto EU:n tai ETA:n ulkopuolelle: Rekisterinpitäjä ei luovuta tietoja EU:n tai ETA:n ulkopuolelle.
14. Rekisteröidyn oikeudet: Oikeus saada pääsy henkilötietoihin. Oikeus tietojen oikaisemiseen. Oikeus tietojen poistamiseen. Oikeus käsittelyn rajoittamiseen. Vastustamisoikeus. Oikeus siirtää tiedot järjestelmästä toiseen
15. Tietojen käsittelyperuste: Tietoja käsitellään osana Oulun ammattikorkeakoulun opinnäytetyötä. Opiskelija kerää ja analysoi tietoja osana opinnäytetyötään ammattikorkeakoulun mukaisesti.

1. Olen lukenut tietosuojainfon *

Kyllä

Osa 1: Vastaajan taustatiedot

2. Ikä *

- 20-29
- 30-39
- 40-49
- 50-59
- 60-69
- 70 tai yli

3. Koulutustausta *

- Journalistinen AMK-tutkinto
- Journalistinen YAMK-tutkinto
- Journalistinen yliopistotutkinto

- Viestinnän AMK-tutkinto
- Viestinnän YAMK-tutkinto
- Viestinnän yliopistotutkinto
- Muu korkeakoulututkinto
- Keskeytyneet korkeakouluopinnot
- Media-alan opisto- tai ammattikouluopinnot
- Muu opisto- tai ammattikouluopinnot
- Ylioppilastutkinto
- Muu koulutus

4. Mikäli haluat, voit vielä tarkentaa koulustautasi (esimerkiksi korkeakoulun nimi)

5. Ammatti/asema *

- Päätoimittaja
- Toimituspäällikkö
- Päätoimittaja JA toimituspäällikkö
- Päätoimittaja JA toimitusjohtaja

Osa 2: Päätoimittajuuden taustatiedot

6. Työskentelen päätoimittajana... *

- Valtakunnallisessa sanomalehdessä

- Maakuntalehdessä
- Paikallislehdessä
- Kaupunkilehdessä
- Iltapäivälehdessä
- Puolueen lehdessä
- Muualla, missä? _____

7. Olen työskennellyt toimittajana...vuotta (sis. myös vuodet päätoimittajana) *

8. Olen työskennellyt nykyisessä työtehtävässä...vuotta (tarkenna vielä, onko työtehtäväsi päätoimittaja vai toimituspäällikkö?) *

9. Työskentelin päätoimittajana/toimituspäällikkönä myös ennen nykyistä työtehtävääni *

- Kyllä
- En

10. Koko työurani on painottunut journalistisiin työtehtäviin *

- Kyllä
- Ei

---

11. Mikäli vastasit edelliseen kysymykseen "Ei", kuvailisitko aiempia työtehtäviäsi tarkemmin?

Osa 3: Muut taustatekijät

12. Olen poliittisesti aktiivinen *

- Kyllä
- En
- En halua vastata

13. Mikäli vastasit edelliseen kysymykseen "Kyllä", tarkentaisitko poliittista aktiivisuuttasi?

14. Mikäli vastasit kysymykseen "En", mutta sinulta löytyy poliittista taustaa, voit kertoa siitä lisää tässä kohdassa

15. Kuinka koet seuraavien tekijöiden vaikuttaneen nykyiseen työasemaasi? *

Ei   Jonkin   Erittäin   En
          Paljon

	lainkaan	verran		paljon	halua vastata
Koulutustausta (ei journalistinen) *	☐	☐	☐	☐	☐
Koulutustausta (journalistinen) *	☐	☐	☐	☐	☐
Aiempi työkokemus *	☐	☐	☐	☐	☐
Poliittinen tausta *	☐	☐	☐	☐	☐
Järjestötausta tai muu yhteiskunnallinen toiminta	☐	☐	☐	☐	☐
Vapaa-ajan toiminta *	☐	☐	☐	☐	☐
Muu, mikä? *	☐	☐	☐	☐	☐

16. Koetko, että joistain taustatekijöistä on ollut haittaa nykyisessä työasemassasi? Mikäli näin on, kertoisitko mistä taustatekijöistä ja millä tavoin?

17. Herättikö kysely ajatuksia? Sana on vapaa!